

Stichting
Pensioenfonds
Capgemini Nederland

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland
Reykjavikplein 1
3543 KA Utrecht

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467

Verslag over het boekjaar
1-1-2021 t/m 31-12-2021

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
1. Over het fonds	9
2. Beleid van het fonds	12
3. Het (Financieel) beleid	31
4. Toekomst	41
Toezicht & verantwoording	
Verslag Raad van toezicht	43
Reactie bestuur	46
Verslag Verantwoordingsorgaan	
Verslag Verantwoordingsorgaan	47
Reactie bestuur	50
Jaarrekening	
Balans per 31 december	52
Staat van baten en lasten	54
Kasstroomoverzicht	56
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	57
Toelichting op de balans per 31 december	62
Toelichting op de staat van baten en lasten	75
Risicoparaagraaf	82
Overige gegevens	
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	91
Actuariële verklaring	92
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	94

Bijlagen

Bijlage 1: Verloop verzekerdenbestand	105
Bijlage 2: Personalia en organisatie pensioenfonds	106
Bijlage 3: Betrokken partijen	109
Bijlage 4: Naleving Code Pensioenfondsen	111
Bijlage 5: Begrippenlijst	112

Voorwoord

Tijdens het samenstellen van dit jaarverslag is bekend geworden dat Wouter Hendrickx op 14 maart 2022 is overleden. Hij is ruim zeven jaar lid geweest van het verantwoordingsorgaan, gekozen door de pensioengerechtigden. Wouter was een opgewekte en betrokken collega met een constructieve opstelling en een sterke inhoudelijke gedrevenheid. Wij zullen hem missen.

In dit jaarverslag geven we een overzicht van wat er in 2021 gebeurd is en een beschrijving van hoe we er nu voorstaan. We richten ons daarbij op iedereen die via ons fonds pensioen opbouwt of opgebouwd heeft en op iedereen pensioen ontvangt via ons fonds. Pensioen is een belangrijk onderdeel van ons (toekomstige) inkomen.

Opnieuw kijken wij terug op een bijzonder jaar. In 2021 heeft de wereld geprobeerd een manier te vinden om met het coronavirus te leven. In ons persoonlijke leven kregen we te maken met maatregelen en beperkingen, in ons werk moesten we ons regelmatig aanpassen aan wijzigende omstandigheden. De draagkracht van de samenleving en van de economie is op de proef gesteld.

Gelukkig konden we met ons pensioenfonds flexibel reageren op de veranderende situaties. Door het herstel van de wereldeconomie is onze vermogenspositie op peil gebleven. De dalende trend in de rente heeft zich niet voortgezet en er is zelfs sprake geweest van een lichte stijging, waardoor de dekkingsgraad van het kapitaal van onze uitkeringsregeling gestegen is. Na jaren waarin we moesten waarschuwen voor mogelijke verlaging van pensioenen en opgebouwde rechten, zagen we de beleidsdekkingsgraad (gemiddelde van voorgaande twaalf maanden) tegen het einde van het jaar weer boven de 100% uitkomen.

Inmiddels is het vermogen van ons fonds gegroeid tot meer van 1 miljard euro. Vanwege het passeren van deze grens, zijn wij wettelijk gehouden om een Raad van Toezicht in te stellen. Ik ben blij dat we drie ervaren en pragmatische toezichthouders hebben kunnen vinden. Op voordracht van het Verantwoordingsorgaan heeft het bestuur als Raad van Toezicht benoemd: Willemien Caderius van Veen (voorzitter), Evelien Vlastuin en Stephan Linnenbank. Met ingang van 1 januari 2022 zijn zij met hun taak begonnen. Ik heet hen van harte welkom bij ons fonds en ik zie uit naar een constructieve samenwerking.

De voorstellen voor wetgeving over het nieuwe pensioenstelsel zijn nog steeds in beweging. Wij bereiden ons al voor op de veranderingen die gaan komen maar zijn als fonds afhankelijk van de vormgeving van de finale wetgeving en van de manier waarop de sociale partners (werkgever Capgemini en de ondernemingsraad) de pensioenregeling in de toekomst willen vormgeven. Met hen zijn we in gesprek over de keuzes die zij moeten maken en over de gevolgen die dat gaat hebben voor alle betrokkenen. Als er nieuws is, houden wij iedereen daarover zo goed mogelijk op de hoogte.

Mijn medebestuurders en de leden van het verantwoordingsorgaan bedank ik voor hun flexibiliteit en hun inzet en voor de goede samenwerking. Ik ben blij dat er bij vacatures in bestuur en verantwoordingsorgaan steeds weer mensen zijn die zich beschikbaar stellen. Ook degenen die niet gekozen worden, dragen bij aan het draagvlak voor ons fonds. Zo blijven we een pensioenfonds van de deelnemers, voor de deelnemers en door de deelnemers. Alle betrokkenen bij ons pensioenfonds dank ik hartelijk voor hun betrokkenheid en hun bijdragen in het afgelopen jaar.

Bert Holsappel
Voorzitter

Meerjarenoverzicht

	2021	2020	2019	2018	2017
Aantallen					
Deelnemers	4.272 ¹⁾	3.866	3.943	3.887	3.673
Gewezen deelnemers	9.561	9.141	8.961	8.346	7.926
Pensioengerechtigden	1.215 ¹⁾	1.064	949	873	772
Totaal	15.048	14.071	13.853	13.106	12.371
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	781.611	852.954	775.711 ²⁾	655.467	631.958
Technische voorzieningen voor risico deelnemers	299.940	259.053	213.306 ²⁾	154.302	140.758
Reserves					
Algemene reserve	48.102	-26.586	-34.604	-37.912	-6.340
Bijdragen van werkgevers en werknemers ³⁾	29.327	26.078	26.290	25.377	25.126
Pensioenuitkeringen	9.137	8.139	7.266	6.570	6.007
Beleggingen:					
Belegd vermogen voor risico pensioenfonds	839.975	840.200	738.724 ²⁾	613.669	621.338
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	8.072	101.261	124.807	-7.833	18.047
Return o.b.v. total return	0,90%	13,93%	20,52%	-1,14%	3,14%
Beleggingen voor risico deelnemers	299.940	259.053	213.306 ²⁾	154.302	140.758
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	18.913	23.703	29.101	-2.802	3.418
Beleggingsrendement voor risico deelnemers	8,10%	10,90%	18,20%	-1,80%	2,62%

1) Als gevolg van de toenemende vraag naar ICT-ers is het aantal actieve deelnemers in 2021 gestegen en als gevolg van de vergrijzing is het aantal pensioengerechtigden in 2021 toegenomen.

2) Vergelijkend cijfer aangepast als gevolg van de overheveling van variabel pensioen van risico fonds naar risico deelnemers.

3) Inclusief bijdragen voor risico deelnemers (voorheen premies pensioenspaarkapitalen).

	2021	2020	2019	2018	2017
Pensioenvermogen	1.129.653	1.085.421	942.912	772.021	766.376
Dekkingsgraad	104,4%	97,6%	96,5%	95,3%	99,2%
Beleidsdekkingsgraad	101,8%	92,7%	95,2%	98,5%	98,0%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	103,1%	103,3%	103,4%	103,5%	103,5%
Vereiste dekkingsgraad	110,3%	110,4%	110,9%	112,4%	112,5%
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.295	1.588	1.226	1.157	1.498
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	236	322	251	243	337
Kosten vermogensbeheer	2.121	1.939	1.705	1.930	2.463
Transactiekosten	868	962	587	642	471
Totale kosten vermogensbeheer	2.989	2.901	2.292	2.572	2.934
Kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,26%	0,25%	0,24%	0,41%	0,48%
Transactiekosten in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,10%	0,12%	0,08%	0,10%	0,08%
Totale kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,36%	0,37%	0,32%	0,51%	0,56%

Bestuursverslag

1. Over het fonds

1.1 Algemene informatie

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is een ondernemingspensioenfonds dat is gevestigd te Utrecht. De volgende ondernemingen zijn bij het fonds aangesloten.

- Capgemini N.V. met de navolgende gelieerde ondernemingen:
 - Capgemini Nederland B.V.
 - Capgemini Educational Services B.V.

Om het verslag beter leesbaar te maken, is een begrippenlijst opgenomen (bijlage 5). Daar waar woorden zijn onderstreept, vindt u een nadere uitleg in die begrippenlijst.

1.2 Missie, visie en strategie

De missie, visie en strategie van het fonds luidt als volgt.

Missie

Het pensioenfonds heeft als missie het verzorgen van oudedagsvoorzieningen aan personen die een arbeidsverband met Capgemini Nederland hebben of gehad hebben, alsmede nabestaandenvoorzieningen voor hun achtergebleven partners en wezen.

Om deze missie te kunnen realiseren, verkrijgt het fonds de daartoe benodigde middelen door inbreng van deelnemers en door het creëren van rendement en beheert deze zo goed mogelijk.

Visie

Het pensioenfonds is een fonds voor de deelnemers en van de deelnemers. Het fonds zal de wensen en beperkingen ten aanzien van de pensioenvoorzieningen, indien die in de tijd in de onderneming wijzigen, volgen. Het fonds volgt de afspraken die sociale partners maken ten aanzien van toekomstige opbouw en beschermt de rechten die in het verleden zijn opgebouwd. Het pensioenfonds zal tegen zo laag mogelijke kosten de aanwezige middelen beheren en streeft daarbij naar een acceptabel rendement. Het fonds probeert de pensioenvoorziening van Capgemini Nederland aantrekkelijk te houden als arbeidsvoorwaarde.

Strategie

De pensioenregeling van het pensioenfonds zo goed en efficiënt mogelijk uit te voeren, conform de afspraken met sociale partners. Hierbij worden de opgebouwde rechten van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden beschermd en opgebouwde kapitalen adequaat beheerd. Tevens staat goede serviceverlening richting (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden hoog in het vaandel. Bij de uitvoering handelt het pensioenfonds binnen de kaders van de statuten en geldende wet - en regelgeving en neemt zij de zorgplicht naar alle belanghebbenden in acht.

1.3 De organisatie van het fonds

Hierna wordt de organisatie van ons pensioenfonds beschreven. Voor personalia en een schematisch overzicht van de organisatie van het fonds wordt verwezen naar bijlage 2.

1.3.1 Het bestuur

Het bestuur is paritair –op voet van gelijkwaardigheid– samengesteld en bestaat uit 7 bestuursleden.

De samenstelling is als volgt:

- 1 vertegenwoordiger voorgedragen door de werkgever;
- 2 vertegenwoordigers voorgedragen door de OR;
- 2 vertegenwoordigers gekozen door de deelnemers;
- 1 vertegenwoordiger gekozen door de gewezen deelnemers;
- 1 vertegenwoordiger gekozen door de gepensioneerden.

Het bestuur heeft in 2021 achtmaal vergaderd en zesmaal met het verantwoordingsorgaan overlegd. Daarnaast heeft het bestuur vijfmaal informeel besprekingen gehouden over actuele thema's.

1.3.2 Het verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dit beleid is uitgevoerd. Daarnaast wordt het verantwoordingsorgaan betrokken bij beleidsvoorbereidende discussies met het bestuur. Het verantwoordingsorgaan vertegenwoordigt alle belanghebbenden van het fonds en bestaat uit vier leden. De samenstelling is als volgt:

- 1 vertegenwoordiger namens de werkgever;
- 1 vertegenwoordiger gekozen door de deelnemers;
- 1 vertegenwoordiger gekozen door de gewezen deelnemers;
- 1 vertegenwoordiger gekozen door de gepensioneerden.

In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2021 gevoerde beleid. En is de reactie van het bestuur bij de bevindingen van het verantwoordingsorgaan opgenomen.

1.3.3 Sleutelfunctiehouders

Sinds 13 januari 2019 zijn de wijzigingen in de Pensioenwet uit hoofde van de Europese Richtlijn IORP II (Institutions for Occupational Retirement Provision) effectief. Het doel van IORP II is het bevorderen van de verdere harmonisatie van pensioenen in de Europese Unie. In het kader van de IORP II richtlijn dient het bestuur sleutelfunctiehouders en sleutelfunctie vervullers te benoemen voor risicomanagement, interne audit en actuariaat.

Het fonds heeft de sleutelfuncties als volgt ingericht:

<i>Sleutelfunctie</i>	<i>Houder sleutelfunctie</i>	<i>Operationele invulling</i>
Risicobeheerfunctie	Externe partij ¹⁾	Externe partij ¹⁾
Actuariële functie	Certificerend actuaris	Certificerend actuaris
Interne auditfunctie	Bestuurslid	Externe partij

¹⁾ In 2021 hebben wij op basis van nieuwe inzichten besloten de interne rol van de risicobeheerfunctie uit te laten voeren met behulp van een externe partij. Per 5 oktober 2021 is de sleutelfunctiehouder risicobeheer aangesteld.

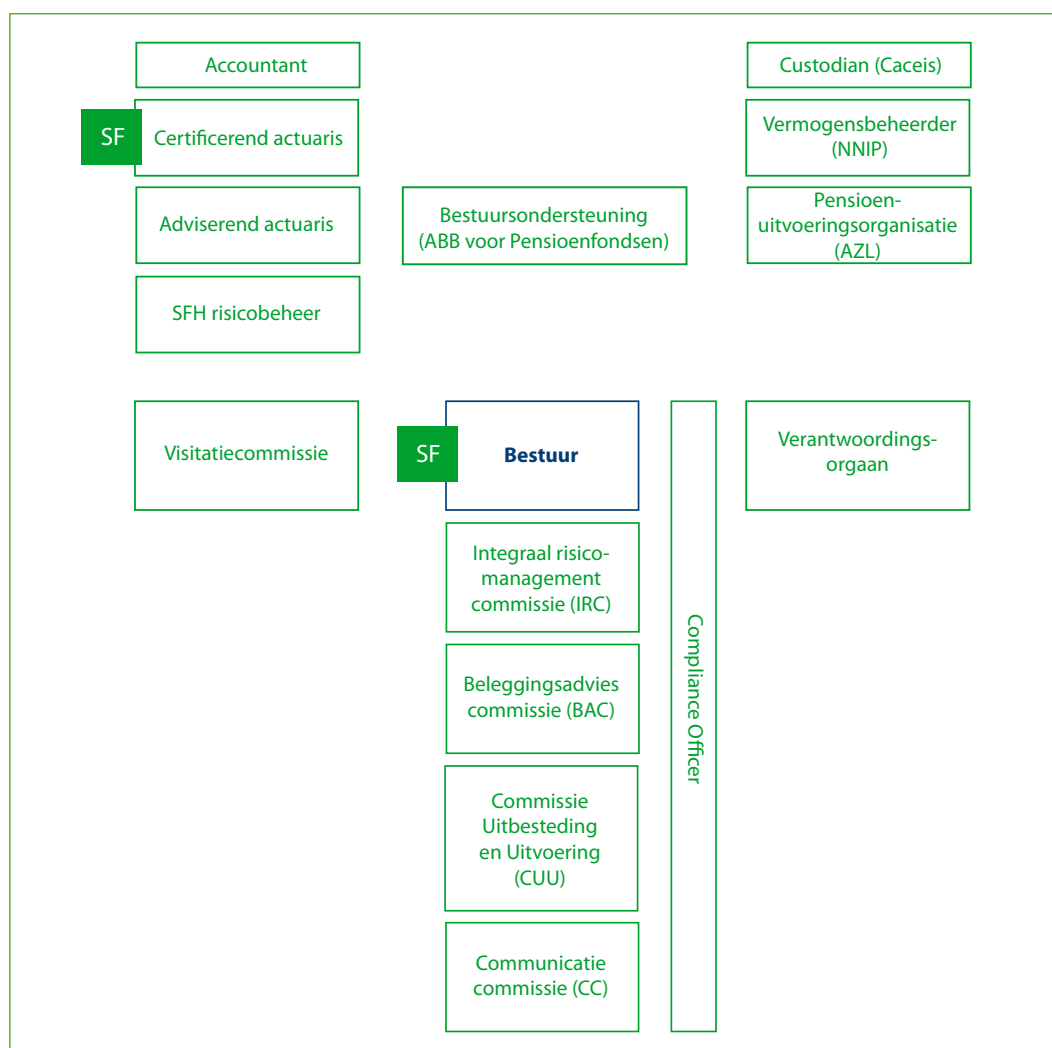
1.3.4 Visitatiecommissie en raad van toezicht

Het intern toezicht binnen het fonds is in 2021 ingevuld door een visitatiecommissie die bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen. De visitatiecommissie beoordeelt ieder jaar het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De leden van de visitatiecommissie worden door het bestuur benoemd op binnende voordracht van het verantwoordingsorgaan en worden ieder jaar voor de periode van de visitatie benoemd.

In 2021 hebben wij in samenwerking met het verantwoordingsorgaan een uitgebreide werving en selectieprocedure uitgevoerd ten behoeve van de installatie van een raad van toezicht. Dit is het gevolg van een stijging van de technische voorziening boven 1 miljard euro. Hierdoor is het pensioenfonds bij wet verplicht om een raad van toezicht te installeren. In december 2021 hebben wij als bestuur na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan drie leden benoemd om zitting te nemen in de raad van toezicht. In het eerste kwartaal van 2022 is DNB akkoord gegaan met onze voorgenomen benoeming waardoor vanaf 1 januari 2022 ons pensioenfonds een raad van toezicht kent. De raad van toezicht vervangt de visitatiecommissie en geeft in het voorliggend jaarverslag een oordeel in het hoofdstuk "verslag van raad van toezicht".

1.3.5 Bestuursmodel en governance

Schematisch ziet de governance van het fonds er tot 17 december 2021 als volgt uit:

Het bestuur werkt met een commissie structuur, waarbij de bestuursleden deelnemen in één of meer commissies. Elke commissie heeft eigen taken en verantwoordelijkheden en wordt voorgezeten door een bestuurslid.

De commissies zijn:

- Integraal risicomanagementcommissie (IRC) (tot 17 december 2021);
- Beleggingsadviescommissie (BAC);
- Commissie uitbesteding en uitvoering (CUU);
- Communicatie commissie (CC).

In de bestuursvergadering van 17 december heeft het bestuur op basis van nieuwe inzichten besloten om de Integraal risicomanagementcommissie om te zetten naar een klankbordgroep die het eerste aanspreekpunt is voor de sleutelfunctiehouder Risicobeheer.

In bijlage 2 is informatie opgenomen over de invulling van de commissies en de taken en verantwoordelijkheden van de betreffende commissie.

Bijlage 3 laat een overzicht zien van de bij het fonds betrokken partijen die in bovenstaand overzicht zijn opgenomen. Hierbij wordt tevens aangegeven op welke wijze de partijen betrokken zijn bij het fonds.

2. Beleid van het fonds

2.1.1 Algemeen

In deze paragraaf leggen wij verantwoording af over de belangrijkste ontwikkelingen van 2021 binnen het fonds. Mogelijk treft u deze informatie, in het kader van leesbaarheid en volledigheid, op meerder plekken binnen dit bestuursverslag aan.

2.1.2 Toezicht DNB-AFM

Er zijn twee toezichthouders die, vanuit de overheid, toezicht houden op ons fonds, namelijk de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Nederlandsche Bank (DNB).

De AFM houdt toezicht op de informatie die wij verstrekken. Dat kan worden aangeduid als het gedragstoezicht met name op het gebied van voorlichting. De verstrekte informatie moet tijdig, duidelijk en correct zijn.

DNB is belast met het prudentieel toezicht en houdt toezicht op de financiële positie van ons fonds. Doel van het toezicht is bij te dragen aan de financiële stabiliteit van de financiële sector. Zo informeren wij DNB periodiek over de dekkingsgraad en de financiële positie van het fonds. Daarnaast dienen wij DNB op de hoogte te stellen van wijzingen in de statuten, reglementen en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). DNB toetst eveneens de (her) benoemingen van bestuurders en sleutelfunctiehouders.

AFM

In september 2020 heeft een delegatie van het bestuur gesproken met de AFM. Het gespreksonderwerp was het variabel pensioen. Dit gesprek was reeds in het voorjaar van 2020 aangekondigd door de AFM. Mede op basis van dit gesprek zijn in 2021 een aantal wijzigingen door in de communicatie over variabel pensioen. Zo worden de brieven over de jaarlijkse aanpassing van het variabel pensioen eerder verstuurd. Daarnaast wordt het nominale bruto pensioenbedrag in de brief opgenomen, zodat het duidelijker wordt wat de aanpassing van het pensioen betekent in euro's.

DNB

In 2021 heeft het jaarlijkse relatiegesprek met de toezichthouder van DNB plaatsgevonden. Doel van het jaarlijkse gesprek is dat wij met DNB kunnen delen waar het fonds mee bezig is en dat DNB kan delen hoe het vanuit de divisie toezicht naar het fonds kijkt. Het was een constructief overleg waarin onder meer gesproken is over de installatie van de raad van toezicht, de bestuursvacatures, de eigen risicobeoordeling (ERB) en de voorbereidingen op het pensioenakkoord.

In 2021 is door AFM en DNB geen dwangsom of boete opgelegd, geen aanwijzing gegeven als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet en is geen bewindvoerder aangesteld als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet.

2.1.3 Regelgeving

Pensioenakkoord

In juni 2019 is na jarenlang onderhandelen door sociale partners een principeakkoord bereikt voor een nieuw pensioenstelsel in Nederland. Als bestuur hebben we in 2020 een kennissessie georganiseerd, waarbij de inhoud van het akkoord is besproken. Duidelijk is dat er in de toekomst keuzes moeten worden gemaakt, uiteindelijk door het fonds maar allereerst door de aangesloten ondernemingen (in samenspraak met de ondernemingsraad). Echter voordat deze keuzes kunnen worden gemaakt, zal het pensioenakkoord eerst in wetgeving moeten worden uitgewerkt. Ook in 2021 hebben we de ontwikkelingen van het pensioenakkoord gevolgd. In het vierde kwartaal van hebben wij ons door een externe deskundige laten voorlichten over de laatste status van het pensioenakkoord.

In 2022 blijven wij de uitwerking van het akkoord en de wetgeving nauwlettend volgen en komen in actie zodra er meer duidelijkheid is en de werkgever en ondernemingsraad belangrijke keuzes hebben gemaakt.

Vrijstellingsregeling 2021

Eind 2020 lag de beleidsdekkingsgraad (92,7%) voor het zesde achtereenvolgende meetmoment onder het minimaal vereiste niveau (103,3%) én lag de actuele dekkingsgraad (97,6%) ook onder dat niveau. Op basis van wet- en regelgeving zou het pensioenfonds om die reden in 2021 een korting van circa 7,6% moeten doorvoeren.

Minister Koolmees heeft eind 2020 pensioenfondsen de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling 2021. Met deze vrijstellingsregeling kon een korting in 2021 voorkomen worden.

Wij hebben besloten om in 2021 gebruik te maken van deze vrijstellingsmogelijkheid. De overwegingen, die mede ten grondslag liggen aan het besluit tot niet-korten door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling, kunnen als volgt worden weergegeven:

- Voor nog niet pensioengerechtigde geldt dat een korting niet direct gevolgen heeft voor het inkomen, terwijl voor pensioengerechtigden geldt dat zij wel direct de gevolgen merken op het inkomen. Hieruit volgt dat de pensioengerechtigde op korte termijn meer wordt geraakt door het korten dan de nog niet pensioengerechtigde. Dit geldt in steeds mindere mate naarmate de nog niet pensioengerechtigde korter voor de pensioendatum staat.
- De totale omvang van de pensioenuitkeringen is relatief gering (circa € 8.139K per jaar). Een korting doorvoeren zou door de pensioengerechtigden als zware maatregel kunnen worden ervaren, terwijl het positieve effect op de dekkingsgraad vanuit de korting voor deze groep beperkt is.
- Wij hebben in 2019 besloten om kortingen zo laat als mogelijk door te voeren. Hieronder wordt mede verstaan het besluit om niet te korten, zolang dat volgens de regels niet nodig is. Het verlagen van pensioenen is immers een laatste redmiddel. De vrijstellingsregeling geeft de mogelijkheid om het korten uit te stellen.
- Op basis van het herstelplan wordt eind 2025 een dekkingsgraad verwacht die ruim hoger ligt dan 95%. Uitstel van het korten geeft dus een kans dat een toekomstige korting lager is of zelfs niet hoeft te worden doorgevoerd.
- Door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling wordt aangesloten het door ons geformuleerde beleid om korten zolang mogelijk uit te stellen en bij de rest van de pensioensector.

Samengevat kan worden gesteld dat indien tot korten zou worden besloten de pensioengerechtigden naar onze mening onevenwichtig worden geraakt. Daarnaast zou het thans korten in strijd zijn met het door ons geformuleerde beleid dat er niet gekort wordt, zolang dat volgens de regels niet nodig is.

Alles afwegende zijn wij van mening dat het besluit om niet tot korting over te gaan evenwichtig is. Door dit besluit is er geen sprake van het korten op korte termijn, maar geven we nadrukkelijk aan dat de kans blijft bestaan dat de pensioenaanspraken en -rechten de komende jaren moeten worden gekort.

Per eind 2021 ligt de beleidsdekkingsgraad nog onder de minimaal vereiste dekkingsgraad. De actuele dekkingsgraad ligt erboven. Om die reden is een korting uit hoofde van maatregel minimaal vereist verminderen in 2022 niet van toepassing. Het is daarom in 2022 niet nodig gebruik te maken van de geboden vrijstellingsregeling. We geven nadrukkelijk aan dat de kans blijft bestaan dat de pensioenaanspraken en -rechten de komende jaren moeten worden gekort.

Overigens heeft bovenstaande geen betrekking op deelnemers die na 01-01-2016 tot de pensioenregeling zijn toegetreden. Deze deelnemers hebben alleen pensioenrechten uit hoofde van de premieregeling (zie 2.3).

2.1.4 Bestuurlijke ontwikkelingen

Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de bezetting van het bestuur in 2021. Wel hebben wij de heer de Heer en de heer Starmans herbenoemd per 1 juli 2022. Daarnaast hebben wij door het beëindigen van de zittingstermijn van de heer Heukels per 1 juli 2022 verkiezingen onder de gepensioneerden gehouden. De heer Helden is door de gepensioneerden gekozen en als gevolg hiervan hebben wij de heer Helden onder voorbehoud van de goedkeuring van DNB benoemd tot bestuurslid per 1 juli 2022.

2.1.5 Belangrijke ontwikkelingen in 2021

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen van 2021 binnen het fonds beschreven.

Statutenwijziging

In december 2021 hebben wij het besluit genomen om de statuten per 1 januari 2022 aan te passen. De aanpassingen waren noodzakelijk als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving. Zo is er een belet – en ontstentenisregeling opgenomen naar aanleiding van de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen. Daarnaast zijn de statuten aangescherpt op één van de normen van de code pensioenfondsen. Toegevoegd is het horen van de raad van toezicht over de gevolgde procedure indien een schorsing of een ontslag wegens disfunctioneren van een bestuurslid aan de orde is. Ook de installatie van een raad van toezicht per 1 januari 2022 maakte het noodzakelijk om de statuten aan te passen.

Inrichting IORP II

Door de implementatie van IORP II kennen wij drie sleutelfunctiehouders. De taken- en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctiehouders en - vervullers, evenals de rapportage- en escalatielijnen zijn vastgelegd in de beleidsdocumenten 'algemene governance' en 'integraal risicomanagement' van het fonds.

De sleutelfunctiehouders rapporteren naar eigen inzicht en bevindingen. Taken en werkzaamheden, die liggen bij de uitbestedingspartijen, worden aldaar bewaakt volgens afgesproken normen. De bestuurlijke commissies monitoren de rapportages en adviseren het bestuur hierover.

In 2021 heeft een audit met betrekking tot de juistheid van de AOW-leeftijd binnen de pensioenadministratie plaatsgevonden. Voor deze audit is mede gekozen vanwege de aanpassing van de AOW-leeftijd in het kader van het pensioenakkoord. Daarnaast zijn in deze audit ook de informatiestromen meegenomen. De uitkomsten uit de audit zijn voor het bestuur aanleiding geweest om verbeteracties door te voeren.

Zelfevaluatie

Op grond van de Code Pensioenfonds dienen wij jaarlijks een zelfevaluatie uit te voeren, waarbij eens per twee jaar de evaluatie onder externe begeleiding plaatsvindt. In dat kader hebben wij in september 2021 ons eigen functioneren geëvalueerd waarbij onder andere is gesproken over rolverdeling, samenwerking, cultuur en gedrag binnen het bestuur.

Opvolging aanbevelingen vanuit het jaarverslag 2020

Naar aanleiding van hun controle op of beoordeling van het jaarwerk 2020 zijn door de certificerend actuaire, de accountant, het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie aanbevelingen gedaan. De aanbevelingen van de bovengenoemde partijen zijn door ons opgepakt en de opvolging van de aanbevelingen is schriftelijk vastgelegd en gedeeld met deze partijen.

Installatie raad van toezicht

In het vorige jaarverslag hebben wij aangegeven dat het intern toezicht binnen het fonds werd ingevuld door de visitatiecommissie en dat een raad van toezicht dient te worden ingesteld, wanneer het belegd vermogen twee achtereenvolgende boekjaren hoger is dan 1 miljard euro.

In samenwerking met het verantwoordingsorgaan hebben wij in 2021 een uitgebreide werving en selectieprocedure uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft vervolgens middels een bindende voordracht mevrouw Caderius van Veen, mevrouw Vlastuin en de heer Linnenbank bij het bestuur voorgedragen. In de bestuursvergadering van 17 december hebben wij de voorgedragen leden onder het voorbehoud van en goedkeuring van DNB benoemd tot lid van de raad van toezicht. DNB heeft ons in het eerste kwartaal van 2022 laten weten dat zij geen bezwaar heeft tegen deze benoeming.

2.2 Goed pensioenfondsbestuur

Wij hanteren de principes van goed pensioenfondsbestuur zoals die zijn voorgeschreven in de Code Pensioenfonds. De Code wordt gebruikt als leidraad, maar laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur.

2.2.1 Code pensioenfonds

De code Pensioenfonds is de invulling van de in de wet genoemde principes voor goed pensioenfondsbestuur. Op onderdelen kan en mag een andere invulling gegeven worden op basis van het uitgangspunt: pas toe of leg uit (comply or explain). Wij zijn van mening dat het bestuur in 2021 gehandeld heeft in de geest van de Code Pensioenfonds. Wij nemen de code serieus en hebben daarom een analyse per norm gedaan. In bijlage 4 gaan we in op de normen en geven een toelichting op de normen waar wordt afgeweken van de Code Pensioenfonds. Van de overige normen zijn wij van mening dat wij hieraan voldoen.

2.2.2 Deskundigheid en deskundigheidsbevordering

Om de kennis en kunde op het gewenste niveau te houden volgen wij regelmatig opleidingen, seminars en kennissessies. Hierdoor is ook in 2021 de kennis en kunde op het gewenste niveau gebleven om ons fonds goed te kunnen besturen.

2.2.3 Naleving gedragscode

Het pensioenfonds heeft een eigen gedragscode die in 2017 door ons is vastgesteld. Net als in voorgaande jaren hebben wij en de leden van het verantwoordingsorgaan schriftelijk verklaard dat zij de gedragscode in het afgelopen jaar hebben nageleefd en alle verplichtingen uit hoofde van de gedragscode zijn nagekomen.

Naast deze verklaring wordt aan het begin van iedere bestuursvergadering melding gemaakt van eventuele uitnodigingen en cadeaus die men heeft ontvangen. Dit wordt vastgelegd in de notulen. Het aantal ontvangen uitnodigingen en cadeaus was afgelopen jaar zeer gering.

De compliance officer heeft een geactualiseerde lijst met nevenfuncties van de bestuurders ontvangen. De lijst geeft geen reden tot zorg en er is geen indicatie van belangenverstrengeling.

Binnen het bestuur is een hoge mate van alertheid op eventuele belangenverstrengeling van bestuursleden die tevens een interne rol binnen Capgemini vervullen en daar waar men twijfelt worden maatregelen getroffen dan wel de compliance officer om advies gevraagd.

In het afgelopen jaar zijn geen incidenten gemeld en de compliance officer heeft geen reden om aan te nemen dat incidenten hebben plaatsgevonden.

De compliance officer heeft bij ons als bestuur geen bevindingen kenbaar gemaakt waar onze bestuurlijke aandacht aan moet worden besteed.

2.2.3 Klachten en geschillen

Het fonds heeft een klachten- en geschillenregeling om een correcte afhandeling van klachten en een evenwichtige behandeling van geschillen te waarborgen. In 2021 zijn geen formele klachten ingediend.

2.2.4 Evenwichtige belangafweging

In artikel 105 van de Pensioenwet is opgenomen dat personen die het beleid bepalen zich bij invullen van hun taak richten naar de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en de werkgever. Wij geven hier invulling aan door als paritair bestuur op voet van gelijkwaardigheid te functioneren zoals beschreven in de paragraaf over de organisatie van het pensioenfonds. Verschillende belanghebbenden worden hierdoor vertegenwoordigd tijdens de besprekingen in ons bestuur.

2.3 Pensioenregelingen

Het fonds voert twee verschillende pensioenregelingen uit. De uitkeringsregeling is van toepassing over de periode tot 2016 en de premieregeling vanaf 2016.

Uitkeringsregeling: opbouw tot 2016

Voor deze regeling werd door het fonds een premie ontvangen, waarvoor de deelnemer een pensioentoezegging kreeg. Vanaf 2016 worden er geen nieuwe pensioenrechten meer opgebouwd binnen deze regeling. Wij ontvangen vanaf 2016 geen premie meer.

Premieregeling: opbouw vanaf 2016

Het fonds voert de premieregeling van Capgemini Nederland uit. De regeling is modulair opgebouwd en biedt de deelnemers een levenslang ouderdomspensioen vanaf AOW-leeftijd en gedurende het deelnemerschap een partner- en wezenpensioen op risicobasis. De regeling bestaat uit de volgende modules:

- **Premieregeling**
Sinds 2016 vindt de volledige pensioenopbouw plaats binnen de premieregeling. Deze regeling heeft het karakter van een premieovereenkomst. Hierbij wordt een premie beschikbaar gesteld. De premie is een percentage van het salarisdeel boven de franchise, tot aan maximaal € 112.189 (2021, dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd). Het percentage is leeftijdsafhankelijk. De premie wordt belegd in één of meerdere beleggingsfondsen. Op de pensioendatum wordt het aldus opgebouwde kapitaal aangewend voor de aankoop van een levenslang variabel ouderdomspensioen, eventueel gecombineerd met een partnerpensioen.
- **Vrijwillige regeling**
Als aanvulling op de pensioenopbouw in de premieregeling wordt de deelnemers de mogelijkheid geboden om door middel van vrijwillige stortingen extra pensioen te verwerven. De hoogte van de stortingen is gemaximeerd volgens een door het bestuur vastgestelde richtlijn. De maximale storting wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag en is leeftijdsafhankelijk. De vrijwillige regeling heeft eveneens het karakter van een premieovereenkomst.

- Nabestaandenvoorziening
De nabestaandenvoorziening kent het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Het verzekerde partnerpensioen is gelijk aan 1,099% van de laatst vastgestelde grondslag (tot een salaris van € 112.189) vermenigvuldigd met het maximaal aantal te bereiken deelnemersjaren..
- Aankoop pensioen uit premieregeling en vrijwillige regeling
Bij de omzetting van kapitaal uit de premieregeling en de vrijwillige regeling naar pensioenaanspraken worden omzettingfactoren gebruikt, zoals vermeld in het factorenreglement 2021. De methodiek en de factoren worden regelmatig geëvalueerd.
- Overgangsbepalingen
In de regeling is een aantal overgangsbepalingen opgenomen die waarborgen dat de in de oude regelingen opgebouwde aanspraken als premievrije rechten voor de deelnemers worden meegenomen in de nieuwe regeling.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn als volgt:

	2021
Pensioensysteem	Beschikbare premie
Minimum toetredingsleeftijd	Geen
Pensioenleeftijd	AOW-leeftijd
Franchise	€ 13.248
Partnerpensioen	1,099%

2.4 Beleggingsbeleid

Het fonds voert de volgende regelingen uit:

- Een uitkeringsregeling;
- Een premieregeling;
- De regeling voor variabel pensioen..

Voor iedere regeling wordt het bijbehorende vermogen belegd conform een daartoe gedefinieerd beleggingsbeleid, een voor de uitkeringsregeling en een voor de premieregeling. Het vermogen behorend bij variabel pensioen is in 2021 beheerd op dezelfde wijze als de uitkeringsregeling.

2.4.1 Investeringsprincipes

Ons beleggingsbeleid is gebaseerd op investeringsprincipes. Wij hebben deze principes opgesteld om sturing te geven aan de beleggingsstrategie en de implementatie daarvan in het beleggingsbeleid.

Onze investeringsprincipes zijn:

1. Het pensioenfonds belegt alleen in categorieën waarvan het de risico's kan beoordelen;
2. Het pensioenfonds is een lange termijn belegger;
3. Diversificatie is van belang;
4. Risico vereist een extra rendement;
5. Het pensioenfonds belegt passief tenzij;
6. Het pensioenfonds gebruikt derivaten alleen om risico's te beheersen;
7. Uitbesteding is noodzakelijk;
8. Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) dient een plaats te hebben in het beleggingsbeleid binnen de praktische mogelijkheden welke daarvoor beschikbaar zijn.

Onze investeringsprincipes zijn in 2021 niet gewijzigd.

2.4.2 Beleggingsbeleid en jaarplan uitkeringsregeling 2021

Het beleggingsbeleid voor de uitkeringsregeling is in 2021 niet gewijzigd. Wijzigingen zijn mogelijk het gevolg van een ALM studie of van de jaarlijkse SAA-studie (Strategische Asset Allocatie). Er is geen ALM studie uitgevoerd in 2021 en de SAA studie leverde geen verbetermogelijkheden, die interessant genoeg waren om door te voeren.

Evenzo heeft de COVID-19 pandemie in 2021 niet tot een aanpassing van het beleid geleid. Dit heeft tot gevolg gehad dat de strategische beleggingsmix ongewijzigd is gebleven.

Eind 2021 was de strategische beleggingsmix als volgt:

Beleggingscategorie (Strategische norm)	2021
Vastrentend	73,0%
Staatsobligaties	20,0%
Geldmarkt + swaps	15,0%
IG Bedrijfsobligaties	19,0%
Hypotheke	10,0%
Obligaties opkomende markten	5,0%
Senior Loans	4,0%
Aandelen	26,0%
Ontwikkelde markten	22,5%
Opkomende markten	3,5%
Alternatieve beleggingen	1,0%
Vastgoed	1,0%
Totaal	100,0%

Feitelijke beleggingsportefeuille en rendement

In de uitkeringsregeling is in 2021 een rendement behaald van 0,9%. Het resultaat is een gevolg van:

- een forse stijging van de marktrente, waardoor het deel van de portefeuille dat gericht is op de afdekking van de verplichtingen (renteafdekking) een negatief rendement gemaakt heeft (-8,1%) en
- een stijging van de waarde van aandelen met 21%.

Omdat door de forse rentestijging (gemiddeld 0,4%) onze verplichtingen sterk zijn gedaald, heeft dit per saldo geleid tot een 6,8%-punt hogere dekkingsgraad.

In de volgende tabel wordt per beleggingscategorie het feitelijk aandeel in de beleggingsmix ultimo 2021 vergeleken met de strategische mix (norm). Verder wordt het behaalde rendement waar mogelijk vergeleken met de benchmark. Alle rendementscijfers zijn na aftrek van kosten.

Rendementen	Markt			Portefeuille	Benchmark
	Waarde (x € 1 miljoen)	Feitelijk	Norm	rendement	rendement
Renteafdekking Portefeuille	517,5	61,10%	64,00%	-8,10%	-10,0%
Staatsobligaties	133,4	15,80%	20,00%	-7,00%	n.v.t.
Hypotheken	81,7	9,60%	10,00%	3,70%	n.v.t.
IG Bedrijfsobligaties	166,1	19,60%	19,00%	-2,10%	-1,70%
(Bijdrage) Swaps	1,9	0,20%	15,00%	-22,80%	n.v.t.
Geldmarktfonds	153,1	18,10%		-0,60%	-0,50%
Liquide middelen	-18,7	-2,20%		-0,40%	n.v.t.
 Overige Vastrentende waarden	 68,4	 8,10%	 9,00%	 2,50%	 0,70%
Aandelen	257,7	30,40%	26,00%	21,00%	20,70%
Niet-beursgenoteerd vastgoed	3,3	0,40%	1,00%	14,80%	5,52%
Totaal	846,8	100,00%	100,00%	0,90%	-1,40%

Het vermogen van 846,8 miljoen is de som van het vermogen van de uitkeringsregeling (822,5 miljoen) en van het vermogen behorend bij variabel pensioen (24,3 miljoen).

Aandelen

De aandelenportefeuille behaalde in 2021 een rendement van 21,0%, boven de benchmark van 20,7%. De aandelen zijn passief belegd. Dat aandelen beter gepresteerd hebben dan de benchmark, wat je niet zou verwachten bij passief beleggen, heeft de volgende oorzaken:

- Bij Ontwikkelde markten hebben wij dividendbelasting kunnen terugvorderen, iets wat niet in de benchmark wordt meegenomen.
- Wij beleggen in passieve ESG fondsen, waarbij een deel van de markt wordt uitgesloten, terwijl de benchmark betrekking heeft op de totale markt. Afgelopen jaar hebben duurzame beleggingen beter gepresteerd dan het gemiddelde van de gehele markt.

Aandelen opkomende markten hebben beduidend slechter gepresteerd dan aandelen ontwikkelde markten. Een belangrijke reden daarvoor was dat een aantal opkomende markten zwaarder getroffen is door de pandemie.

Rendement Aandelen	Portefeuille	Benchmark
Aandelen Ontwikkelde markten	23,9%	23,3%
Aandelen Opkomende markten	3,5%	4,9%
Totaal	21,0%	20,7%

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden portefeuille bestaat uit twee delen:

1. De beleggingscategorieën die gericht zijn op het afdekken van de verplichtingen (renteafdekking) en onderdeel zijn van de matchingportefeuille;
2. De beleggingscategorieën die gericht zijn op het behalen van extra rendement en onderdeel zijn van de returnportefeuille.

Met de matchingportefeuille beogen wij voor 50% van onze verplichtingen het renterisico af te dekken. We doen dit met behulp van obligaties, hypotheek, geldmarktfondsen en derivaten. Doel is de waarde van de verplichtingen nauwgezet te volgen. Het rendement op dit gedeelte van het vermogen is niet belangrijk, zolang het de schommelingen van de verplichtingen maar volgt. Obligaties, waarvan de waarde in voldoende mate correleert met de waarde van de verplichtingen, komen in aanmerking om op te nemen in de matchingportefeuille. Dit betreft staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties.

Omdat we de verplichtingen zo goed mogelijk willen volgen, wordt de benchmark gevormd door onze eigen verplichtingen. Als de verplichtingen 1% stijgen of dalen moet ook de waarde van de matchingportefeuille 1% stijgen of dalen.

De matching portefeuille heeft per saldo een rendement gehaald van -8,1% beter dan de benchmark van -10,0%.

Daarnaast wordt ook nog belegd in vastrentende waarden, die geen onderdeel uitmaken van de matchingportefeuille, maar van de returnportefeuille. In deze categorieën zijn de rendementen wisselend geweest. De obligaties voor opkomende landen hebben een negatief rendement gehaald:

Vastrentende waarden - return

	Portefeuille	Benchmark
Senior Bank Leningen	8,3%	4,4%
Obligaties Opkomende Landen locale valuta (LC)	-1,9%	-1,8%
Obligaties Opkomende Landen harde valuta (HC)	-2,5%	-2,8%

Alternatieve beleggingen

Tot deze categorie behoren voor ons fonds de beleggingen in Vastgoed. De beleggingen waren voor het grootste deel ondergebracht bij fondsen met een beperkte levensduur. Deze fondsen hebben in de afgelopen jaren hun vastgoed verkocht en zijn opgeheven of bezig zichzelf op te heffen. Aangezien het bestuur besloten heeft niet in nieuw niet beursgenoteerd vastgoed te beleggen is het aandeel in vastgoed teruggelopen tot 0,4%. We beleggen alleen nog in een fonds dat investeert in Nederlandse huurwoningen. We zijn niet van plan om dit belang de komende tijd af te bouwen. Onze beleggingen in niet-beursgenoteerd vastgoed haalden een rendement van 14,8%.

Valuta afdekking

Wij hebben als strategie valutarisico's die wij lopen af te dekken. In de matchingportefeuille doen we dit omdat we daarin geen risico's willen lopen. In de returnportefeuille dekken wij in principe het valutarisico af, maar er kunnen redenen zijn om dit minder of niet te doen, waarbij te denken valt aan de omvang van de valuta-exposure en de kosten van de valuta afdekking. Concreet komt dit erop neer dat voor de beleggingscategorieën Aandelen Opkomende markten, Obligaties Opkomende markten LC en Niet-Beursgenoteerd Vastgoed het valutarisico niet wordt afgedekt. Waar mogelijk dekken wij valutarisico's af door te beleggen in fondsen waarbinnen het valutarisico al wordt afgedekt (euro hedged).

Wijzigingen in 2022

Conform ons beleid hebben wij begin 2022 de renteafdekking van 50% naar 60% verhoogd aangezien onze dekkingsgraad (zowel de actuele als de beleidsdekkingsgraad) eind 2021 boven de 101% is gekomen. De vrijgekomen risicoruimte wordt gebruikt om meer te beleggen in aandelen.

2.4.3 Beleggingsbeleid premieregeling 2021

In 2020 is het strategisch beleggingsbeleid voor de premieregeling vastgesteld. Verder hebben we in 2020 een ALM-studie uitgevoerd. Daarop gebaseerd hebben we eind 2020 / begin 2021 een SAA studie uitgevoerd waarin nieuwe life cycles gedefinieerd zijn. Halverwege 2021 zijn deze geïmplementeerd. Hierbij is daar waar mogelijk overgestapt op beleggingsfondsen die ook in de uitkeringsregeling gebruikt worden. Hierdoor worden onze beleggingsprincipes ook toegepast op de premieregeling.

Eind 2021 was de omvang van het vermogen in de premieregeling als volgt verdeeld:

Premieregeling	€ in Mln
Vermogen eind 2021	275,7
Waarvan:	
– Life cycles	269,4
– Eigen Verdeling	6,2
Life cycle:	
– Return portefeuille	212,3
– Matching portefeuille	51,1

De verdeling van het vermogen over de beleggingscategorieën (fondsen) met de bijbehorende rendementen was als volgt:

Beleggingsfonds	Vermogen 31-12-2021 (in m€)	Rendement H2 2021	Rendement 2021 Geheel jaar
Matching Fund M	4,2	-1,2%	-2,2%
Matching Fund L	23,5	-1,4%	-10,2%
Matching Fund XL	11,2	0,5%	-17,5%
Bedrijfsobligaties(Aberdeen)	18,3	-0,8%	-1,8%
High Yield (Aegon)	23,5	1,3%	5,1%
Schulden opkomende markten lokale valuta (SSGA)	13,9	-1,8%	-2,2%
Schulden opkomende markten dollars (L&G)	14,0	-1,9%	-3,5%
Aandelen ontwikkelde markten (Northern Trust)	141,8	8,7%	23,9%
Aandelen opkomende markten (Northern Trust)	19,2	-5,8%	3,8%

In 2021 is gemiddeld op het belegde vermogen een rendement behaald van 7,6% (na kosten).

Rendementen premieregeling in 2021

De meeste deelnemers beleggen in de neutrale lifecycle van het fonds. Het rendement is dan afhankelijk van de beleggingshorizon (het aantal jaren tot de pensioenrichtdatum). Naarmate de beleggingshorizon korter wordt, wordt risico afgebouwd en wordt een hoger percentage van het renterisico afgedekt.

In het volgende overzicht staat het gemiddeld behaalde rendement in de neutrale life cycle vast voor een aantal leeftijden.

Leeftijd	Gemiddeld rendement 2021	Gemiddeld jaarlijks rendement in de periode 2019-2021 (3 jaar)
40 jaar	15,9%	17,4%
45 jaar	15,3%	16,8%
50 jaar	12,7%	14,1%
55 jaar	8,3%	11,9%
60 jaar	2,6%	9,8%
65 jaar	-1,4%	8,2%

De rendementen zijn vóór aftrek van vergoedingen. En het betreft het hele jaar belegd kapitaal.

De (ex)deelnemers tot 40 jaar hebben bij benadering hetzelfde rendement behaald als een 40-jarige deelnemer. De rendementen van andere leeftijden liggen tussen de rendementen van de dichtst bijliggende leeftijden uit de tabel.

Omdat het risico wordt afgebouwd naarmate de deelnemer dichterbij zijn pensioen komt, verwacht je dat het rendement dienovereenkomstig afneemt. Als daar bij komt dat de marktrente flink stijgt, dan neemt het rendement versterkt af. Je ziet dat effect in 2021. In pensioentermen is er echter geen probleem: de kosten van een eenheid pensioen namen in 2021 af met meer dan 6%, zodat een 65-jarige voor zijn geld 5% meer pensioen krijgt dan een jaar eerder.

2.4.4 Maatschappelijk verantwoord beleggen en stemgedrag

Ons beleid met betrekking tot Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) stamt uit 2019. Wij hebben het beleid in 2021 niet gewijzigd, maar zijn wel gestart met een onderzoek hoe het beleid verder aan te scherpen.

Het huidige beleid omvat de volgende doelstellingen op gebied van milieu, sociaal en goed bestuur afgekort ESG.

1. Portefeuilledoelstelling: Wij houden rekening met MVB-maatstaven in de daadwerkelijke allocatie naar beleggingscategorieën, ondernemingen en landen. Wij streven ernaar dat de portefeuille een betere risico-rendementsverhouding kent dan een portefeuille waarbij geen rekening wordt gehouden met MVB-maatstaven.
2. Invloed doelstelling: Anderzijds willen wij invloed uitoefenen op de bedrijven waarin wij beleggen, waarbij we E-criteria het belangrijkst vinden.

Ad 1. Portefeuilledoelstelling.

Bij de selectie van vermogensbeheerders is ESG één van de criteria. Wij kiezen bij voorkeur voor managers die de Principles for Responsible Investment (UN PRI) hebben ondertekend. Alle geselecteerde vermogensbeheerders, inclusief de fiduciair manager, hebben de UN PRI ondertekend.

Op dit moment worden ESG-criteria nog kwalitatief (beschrijvend) meegenomen, omdat wij van mening zijn dat het kwantitatief meten van de prestaties van ondernemingen op ESG gebied nog niet voldoende ontwikkeld is. Nu het meten langzamerhand volwassen begin te worden onderzoeken wij hoe ons beleid op dit gebied bijgesteld kan worden. Daarop vooruitlopend hebben wij een Uitsluitingen beleid gedefinieerd (zie verderop).

Wij vinden het belangrijk om het effect van de wijzigingen door het MVB-beleid inzichtelijk en meetbaar te maken. Daartoe laten wij de portefeuille periodiek scoren op ESG-criteria om inzicht te houden in de effectiviteit van het MVB-beleid. Verder willen wij meten wat de financiële impact is (risico-rendement-kosten) van de MVB-keuzes die zijn gemaakt.

Uitsluitingsbeleid

Wij beleggen in beginsel niet in ondernemingen die 'controversiële wapens' (zoals clustermunitie), of cruciale onderdelen daarvan, produceren, verkopen of distribueren. Hiertoe is een lijst vastgesteld van bedrijven die om die reden worden uitgesloten. Als richtlijn hanteren we hierbij de NN Group Defense Policy van de fiduciair manager

Daarnaast worden ondernemingen uitgesloten die zich schuldig maken aan ernstige en structurele schendingen van de UN Global Compact Principles.

Ad 2. Invloed doelstelling

Op dit gebied hebben wij het volgende beleid geformuleerd:

Stembeleid

Het stemrecht is een van de belangrijkste rechten van een aandeelhouder. Een hoge opkomst op aandeelhoudersvergaderingen zorgt voor stabiele besluitvorming, breed gedragen besluiten en het voorkomt dat kleine groepen aandeelhouders de vergadering naar hun hand zetten. Het actief uitoefenen van het stemrecht draagt bij aan het creëren van aandeelhouderswaarde en past bij een verantwoord beleggingsbeleid.

Wij zijn van mening dat stemmen op aandeelhoudersvergaderingen bijdraagt aan het risico-rendementsprofiel van de bedrijven en zien het uitoefenen van ons stemrecht als onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Wij doen dit niet zelf, maar zoeken de samenwerking met de vermogensbeheerder(s), omdat het praktischer is om dit uit te besteden –gezien het bescheiden vermogen– en omdat wij geloven dat de impact dan groter is.

Engagement

Wij zijn van mening dat door middel van het aangaan van de dialoog (engagement) positieve verandering bewerkstelligd kan worden bij de bedrijven waarin het fonds belegt en het ondernemingen kan stimuleren om maatregelen te nemen om schendingen in de toekomst te voorkomen. Wij doen dit niet zelf, maar zoeken de samenwerking met de vermogensbeheerder(s), omdat het praktischer is om dit uit te besteden, gezien het bescheiden vermogen, en omdat wij geloven dat de impact dan groter is.

Wij streven er naar inzicht te geven welke invloed wij hebben uitgeoefend om verbeteringen te bewerkstelligen op het gebied van MVB. Dit alles binnen de mogelijkheden die wij als fonds hiertoe hebben.

Wij zullen hierover rapporteren in ons jaarverslag en op de website.

Realisatie in 2021

In 2021 hebben wij alle vermogensbeheerders waarvan wij diensten afnemen, geëvalueerd op hun ESG-beleid. Alle beheerders hebben een ESG-beleid geformuleerd op Barings (European Loans Fund) na. Het geformuleerde beleid komt overeen met ons ESG beleid of gaat verder dan wij hebben vastgelegd (bijvoorbeeld Tabak en Thermische kolen worden veelal ook uitgesloten als onderdeel van het uitsluitingenbeleid). We hebben verder hun daadwerkelijke uitsluitingen getoetst aan ons beleid. Hier hebben we kleine verschillen geconstateerd, vaak veroorzaakt doordat het vermogensbeheerder van een ander bureau gebruikmaken dan wij. Definities en standaarden zijn nog niet wereldwijd hetzelfde en soms is er een verschil in percentage activiteit dat aanvaardbaar wordt geacht (helemaal niet, 1% of 5% bijvoorbeeld) wij zijn tevreden over de manier waarop onze vermogensbeheerders invulling geven aan ons MVB beleid.

Vooruitblik 2022

In de deelnemersenquête van 2021 hebben wij de deelnemers naar hun standpunt over maatschappelijk verantwoord beleggen gevraagd. Een meerderheid van de respondenten in het onderzoek heeft aangegeven dat het pensioenfonds geen voorloper hoeft te zijn, maar dat het fonds wel het beleid en standaarden van toonaangevende instellingen moet volgen. Ruim zes op de tien respondenten vinden het (zeer) belangrijk dat het fonds pensioengeld maatschappelijk verantwoord belegt en ruim de helft vindt (ook) dat het pensioenfonds meer moet beleggen in bedrijven die bovengemiddeld scoren op duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

De uitkomsten van de enquête zijn voor ons belangrijke input bij het aanpassen van het beleid. De eerste stap is het aanpassen van onze beleggingsprincipe op het gebied van MVB. Verder willen wij bij voorkeur aansluiten bij algemene (inter)nationale initiatieven en richtlijnen. Op dit moment hebben we de UN GC benoemd als een van de uitgangspunten voor het uitsluitingsbeleid en selecteren we alleen managers die de PRI hebben ondertekend. We onderzoeken of aansluiting bij of onderschrijving van andere initiatieven wenselijk is. Hierbij wordt ook gekeken naar de operationele aspecten en rapportage verplichtingen.

Verder komt er steeds meer data beschikbaar, waardoor het mogelijk wordt meetbare doelstellingen te definiëren. In 2022 gaan we onderzoeken wat er op dat gebied voor ons mogelijk is.

2.4.5 Sustainable Finance Disclosure Regulation

In de EU is een omvangrijk *Action Plan for Financing Sustainable Growth* lopende, dat als doel heeft om kapitaalstromen in de EU richting duurzame economische initiatieven te leiden. Dit plan bestaat uit tien punten. Een specifiek onderdeel is de verplichting transparant te zijn over duurzaamheidskenmerken van financiële producten. Dit is vastgelegd in de *Sustainable Finance Disclosure Regulation*, kortweg SFDR. Deze richtlijn is ook van toepassing op pensioenfondsen als aanbieders van financiële producten.

De regelgeving is deels (Level 1) ingegaan op 10 maart 2021. Het betreft voornamelijk publicatie-vereisten die verwerkt dienen te worden in de uitingen op de website en in de zogenoemde precontractuele informatie (voor pensioenfondsen Pensioen 1-2-3). Wat eren hoe er gepubliceerd moet worden hangt af van de classificatie van het pensioenfonds. Hierbij is er keuze uit:

- Het fonds heeft een expliciete duurzame doelstelling ('donkergroen', zoals beschreven in artikel 9 van de regelgeving);
- Het fonds heeft duurzame kenmerken ('lichtgroen', of artikel 8);
- Het fonds wordt niet als duurzaam gepromoot ('grijs' of 'overig'; artikel 6).

Alle fondsen moeten aan de eisen van artikel 6 voldoen, maar een 'grijs' fonds mag niet de indruk wekken dat duurzame kenmerken worden gepromoot; dat wordt dan beschouwd als greenwashing. Een artikel 8 fonds moet echter weer aan zwaardere rapportage-eisen voldoen. De exacte rapportage-eisen (level 2) waren in maart 2021 nog niet bekend, maar zouden wel ingaan op 1 januari 2022. Vanwege de zware rapportage-eisen hebben we ervoor gekozen terughoudend te zijn en ons zelf te classificeren als artikel 6. Al onze vermogensbeheerders (fondsen en de fiduciair manager) hebben ook een classificatie. De meesten een artikel 8 classificatie. Artikel 6 classificatie hebben de fondsen voor obligaties in opkomende markten (State Street, Nordea), senior bank leningen (Barings) en wereldwijde Investment grade obligaties (Aberdeen).

De rapportage eisen hebben enige vertraging opgelopen en de planning is nu dat deze in 2023 ingaan.

2.5 Risicobeleid

De inrichting van het IRM is vastgelegd in het risicomanagementbeleid. Dit betreft onder meer de inrichting van de governance en van het proces. De basis voor effectief IRM is een heldere en passende verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Dit is georganiseerd volgens het principe van het 'three lines of defense' model, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar risico-eigenaren (1e lijn), controlefunctie (2e lijn) en interne audit (3e lijn).

2.5.1 Risicohouding

De beleidsuitgangspunten en financiële risicohouding van ons pensioenfonds zijn gezamenlijk met sociale partners vastgesteld en zijn vastgelegd in de ABTN. Periodiek wordt de risicobereidheid van deelnemers onderzocht.

Voor de uitkeringsovereenkomst is de financiële risicohouding op de lange termijn geformuleerd in termen van ondergrenzen aan het pensioenresultaat en op de korte termijn in termen van vereist eigen vermogen (inclusief een bandbreedte). Het pensioenfonds heeft kwantitatieve beleidsuitgangspunten vastgelegd zoals de kans op en omvang van een rechtenkorting en de toeslagambitie. Voor de (opbouwfase van de) premieovereenkomst is de risicohouding vastgesteld in termen van maximaal aanvaardbare afwijking tussen het pensioen op de pensioendatum in een slecht weer scenario (5e percentiel) en de verwachte pensioenuitkomst op de pensioendatum in het mediane scenario (50e percentiel) per leeftijdscohort.

Daarnaast is in het risicomanagementbeleid de algemene risicohouding en principes voor risicobereidheid beschreven. De risicobereidheid wordt concreet gemaakt in de vorm van principes, die bij besluitvorming als uitgangspunt dienen. Deze principes zijn als het ware de 'stoepranden' waartussen gereden wordt. Het zijn de financiële en niet-financiële beliefs van ons pensioenfonds en geven het normenkader aan dat bepalend is voor de interne organisatie en uitbesteding. Door het toepassen van deze principes in de besluitvorming en mandaten en richtlijnen, zorgt het bestuur ervoor dat het in control is en blijft. De principes zijn uitgewerkt langs vier domeinen.

2.5.2 *Risico identificatie*

Binnen het IRM raamwerk van ons pensioenfonds wordt onderscheid gemaakt naar financiële risico's en niet-financiële risico's. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt naar strategische risico's en operationele risico's. De risico's worden ingedeeld naar de volgende categorieën:

Risicocategorieën	Financiële risico's	Niet-financiële risico's
Strategisch	– Kapitaalmanagement	– Producten & Uitbesteding – Reputatiemanagement – Besturingsfilosofie
Operationeel	– Renterisico – Marktrisico – Kredietrisico – Omgevingsrisico (ESG) – Verzekeringstechnisch risico	– IT-risico – Interface risico – Integriteitsrisico – Uitbestedingsrisico – Juridisch risico

De risicocategorieën zijn nader uitgewerkt naar subcategorieën, definities en scenario's.

Ten aanzien van de financiële risico's kan onderscheid worden gemaakt naar risico's met betrekking tot het aangaan van verplichtingen (verzekeringstechnisch risico) en naar beleggingsrisico's. Deze risico's beoordeelt het pensioenfonds afzonderlijk, maar ook in samenhang: het kapitaalmanagement ten behoeve van het solvabiliteitsrisico.

2.5.3 *Risicobeoordeling, -beheersing en -monitoring*

Financiële risico's

Deze financiële risico's tezamen vormen het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat ons pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Indien de solvabiliteit van ons pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor toeslagverlening of dat het noodzakelijk kan zijn om pensioenen te verminderen. Hiertoe beoordelen wij risico's met betrekking tot de verplichtingen en beleggingen in samenhang en in relatie tot de financiële risicohouding, -doelstellingen en -beleidsuitgangspunten. Zowel op de korte-, middellange-, lange- als zeer lange termijn.

Op korte termijn staat –op basis van de (beleids)dekkingsgraad ultimo 2021– het behalen van de financiële doelstellingen onder druk. Op middellange termijn verwachten wij op grond van het herstelplan wel zonder kortingsmaatregelen te kunnen herstellen. Het pensioen- en indexatieresultaat staan echter –ook over langere termijn– onder druk (op basis van de meest recente ALM-studie). Over zeer lange termijn gezien passen de financiële risico's wel binnen de risicohouding van ons pensioenfonds (op basis van de haalbaarheidstoets). Volledigheidshalve wordt hierbij opgemerkt dat financiële risico's onder het toekomstig pensioenstelsel in een

ander daglicht komen te staan, en indexaties en rechtenkortingen zullen bij eventuele toepassing van het transitie-FTK mogelijk anders uitpakken dan op basis van het huidige FTK.

De belangrijkste individuele risico's zijn het renterisico en het marktrisico, zowel voor de uitkeringsovereenkomst als voor de premieovereenkomst. De markten zijn beweeglijk, met soms grote uitschieters. Het beleggingsbeleid richt zich op de balans tussen het genereren van extra rendement op de lange termijn en het minimaliseren van de kans op verliezen op de korte termijn. De financiële risico's worden zorgvuldig beheerst.

Het marktrisico (zoals fluctuatie van de waarde van aandelen) wordt in beginsel gemitigeerd door voldoende diversificatie in de portefeuille. Het optimale strategische beleggingsbeleid wordt bepaald door middel van een periodieke ALM-studie. In het beleggingsplan zijn randvoorwaarden (restricties en bandbreedtes), benchmarks en risicomaatstaven vastgelegd. Met de vermogensbeheerder zijn gedetailleerde afspraken gemaakt over relevante risico-indicatoren en de wijze waarop over deze risico-indicatoren gerapporteerd wordt om tijdig te kunnen ingrijpen als de neerwaartse risico's te groot worden. Het beleggingsbeleid en de beheersing wordt getoetst en gemonitord door de beleggingsadviescommissie (BAC).

Het renterisico wordt gemitigeerd door de renteafdekking. Het renteafdeckingsbeleid wordt bepaald door middel van de ALM-studie. De mate van renteafdekking is conform het beleid afhankelijk van de dekkingsgraad. Voor de premieovereenkomst wordt de afdekking van het renterisico in de opbouwfase stapsgewijs opgebouwd, omdat de deelnemer anders op pensioendatum veel inkooprisico loopt. Het renterisico wordt meer afgedekt naarmate de deelnemer ouder wordt. De BAC monitort de effectiviteit van de renteafdekking. Hierbij wordt aandacht besteed aan zowel ex-ante renteafdekking als ex-post renteafdekking (de gerealiseerde mate van afdekking).

Niet-financiële risico's

Bij de financiële risico's wordt bewust risico gezocht om rendement op het kapitaal te kunnen verkrijgen. Bij niet-financiële risico's wordt de beheersing meer gericht op het minimaliseren van risico. Wij hebben voor de geïdentificeerde risico's de omvang van de risico's ingeschat, zowel in termen van kans en impact als in termen van bruto (zonder beheersmaatregelen) en netto (ná beheersmaatregelen). Op basis van de niet-financiële risicohouding worden de ingeschatte netto risico's geaccepteerd. Wij achten ons daarmee ten aanzien van niet-financiële risico's voldoende in control.

Wij hebben vrijwel alle werkzaamheden uitbesteed. De belangrijkste niet-financiële risico's hebben dan ook veelal betrekking op uitbesteede werkzaamheden. Dit betreft bijvoorbeeld de kwaliteit, continuïteit, integriteit en IT van uitbesteede processen. Wij als bestuur blijven eindverantwoordelijk voor de uitbesteede activiteit of het uitbesteede proces en behouden volledige zeggenschap over de uitbesteede activiteiten of het uitbesteede proces. Gezien de grote mate van uitbesteding en de risico's voor het fonds die daardoor buiten de organisatie moeten worden beheerst, is het beheersen van de uitbestedingsrelatie van belang. Het beleid hieromtrent is vastgelegd in het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft uitgangspunten geformuleerd met betrekking tot de uitvoering en eisen opgesteld waaraan de (externe) dienstverlening moet voldoen. Alvorens tot uitbesteding wordt overgegaan, wordt een risicoanalyse uitgevoerd. De kwaliteitseisen die aan uitbestedingspartijen worden gesteld worden doorvertaald naar afspraken, procedures en voorwaarden die worden vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst, een Service Level Agreement (SLA) en/of beleggingsmandaat. De uitbestedings- en uitvoeringscommissie (CUU) toetst of de wijze waarop processen worden uitgevoerd nog in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Dat geschiedt onder meer door middel van beoordeling van de periodieke rapportages van de uitvoerders, waarin naast performance ook wordt gerapporteerd over risico-indicatoren zoals klachten, incidenten en uitzonderingen. Verder beoordeelt het pensioenfonds de opzet, bestaan en werking van de diverse beheersmaatregelen op basis van (externe assurance bij) ISAE-rapportages. Daarnaast worden uitbestedingspartners jaarlijks door ons geëvalueerd.

Nieuwe en opkomende risico's

Nieuwe en opkomende risico's krijgen ook bestuurlijke aandacht binnen de IRM-cyclus. Hierbij kan worden gedacht aan risico's waarvan pensioenfondsden nog niet zoveel weten, nieuw opgemerkte risico's, risico's die brede bekendheid beginnen te krijgen, maar ook risico's die continu aan verandering onderhevig zijn. Een kenmerk van opkomende risico's is dat de kans dat het risico zich voordoet niet eenvoudig kan worden ingeschat maar dat er potentieel wel sprake van een grote impact kan zijn. Daarom is het vroegtijdig identificeren van opkomende risico's belangrijk. De covid-19 pandemie is een goed voorbeeld van een gemanifesteerd risico. Als handvat voor identificatie worden nieuwe en opkomende risico's vaak ingedeeld naar een aantal categorieën:

- Economisch,
- Milieu,
- Geopolitiek,
- Sociaal,
- Technologisch.

Een voorbeeld in de categorie economisch is de hoge inflatie. Voor ons pensioenfonds is de onzekerheid van en het niveau van de inflatie van belang omdat de toeslagambitie (op lange termijn) erop gericht is om de pensioenen waardevast / welvaartsvast te houden. Bij de ALM-studie rekent het pensioenfonds naast een 'best estimate scenario' ook extreme 'what if' scenario's door. Nadenken over extreme risico's is nuttig bij het ontwerpen van een robuuste beleggingsportefeuille en daarmee ook robuuster risicobeheer. Verder heeft de BAC voortdurend aandacht voor ontwikkelingen in marktomstandigheden en de impact daarvan op het beleggingsbeleid.

Een voorbeeld in de categorie milieu zijn ESG risico's. Hieronder vallen bijvoorbeeld risico's die verband houden met klimaatverandering, de energietransitie, duurzaamheid, maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid, etc. Deze risico's kunnen leiden tot reputatieschade, maar ook financiële schade. Om dit risico te beheersen hebben wij een MVB-beleid, dat momenteel verder doorontwikkeld wordt. Verder is in de ALM-studie een 'klimaatscenario' doorgerekend.

Geopolitieke spanningen met economische en financiële gevolgen leiden tot een hoop onzekerheid. De BAC heeft aandacht voor dergelijke scenario's en ziet diverse korte termijn risico's, maar dit is geen aanleiding geweest om het lange termijn beleggingsbeleid aan te passen. Op korte termijn kunnen financiële ontwikkelingen een groot effect hebben, zoals ook is gebleken tijdens de covid-19 pandemie. Maar voor het pensioenfonds is beleggen een zaak van de lange termijn. Het beleggingsbeleid is gericht op een gezonde financiële situatie op de lange termijn. Daarom wordt vooral steeds bekeken of het beleggingsbeleid passend is en voldoet aan de langetermijn beleggingsdoelstellingen.

Een belangrijke ontwikkeling in de categorie sociaal is de hervorming van het pensioenstelsel. Het bestuur is al in voorbereiding op de aanstaande transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Mogelijk vormt de opdrachtaanvaarding die gaat volgen aanleiding voor het uitvoeren van een tussentijdse ERB en het uitvoeren van een (bepaalde vorm van) aanvangshaalbaarheidstoets. Net als in de huidige DC-regeling zal een nieuwe risicohouding gedefinieerd moeten worden per leeftijdscohort.

Een belangrijk risico in de categorie technologisch is cybercrime risico. Dit is een risico dat voortdurend aan verandering onderhevig is. Het motief voor cybercrime is aanwezig bij pensioenfondsden (geld en data) en de wereldwijde cybercrime statistieken spreken voor zich. De impact van cyber risico's kan zeer hoog zijn. Het pensioenfonds beschikt over een informatiebeveiligingsbeleid, IT-beleid en privacy beleid. Hierin zijn procedures vastgelegd rondom de bewaking en monitoring van beheersing van IT- en cyberrisico's. Voor de privacy bewaking van deelnemersgegevens zijn afspraken gemaakt met dienstverleners over de normen en de bewaking en wordt gerapporteerd over mogelijke inbreuken.

2.5.4 Evaluatie

In 2021 heeft het bestuur als onderdeel van de eigenrisicobeoordeling (ERB) de effectiviteit en efficiëntie van het risicobeheer beoordeeld. Hierbij is op een aantal onderwerpen de volwassenheid van het IRM beoordeeld en zijn verbetermogelijkheden geïdentificeerd. Het risicobeheer is op grond van de zelfevaluatie over het algemeen voldoende (gestructureerd en geformaliseerd). Desondanks hebben wij naar aanleiding van de bespreking van de enquête enkele verbetermogelijkheden geformuleerd, die binnen de reguliere IRM-cyclus zullen worden opgepakt.

2.5.5 Terugblik en vooruitblik

In 2021 heeft het pensioenfonds de eerste ERB opgesteld en ingediend bij de toezichthouder. Daarnaast is een nieuwe sleutelfunctiehouder risicobeheer benoemd. De sleutelfunctie risicobeheer is verantwoordelijk voor het 'totaalbeeld' van de verschillende risico's waaraan het pensioenfonds is blootgesteld. De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem en heeft een adviserende en initiërende rol met betrekking tot het risicobeheer. Deze (2e lijn) verantwoordelijkheid is gescheiden van de verantwoordelijkheid van risico-eigenaren (1e lijn).

Speerpunten voor 2022 zijn de verdere totstandkoming van het proces rondom de vernieuwde IRM-rapportage vanuit sleutelfunctie risicobeheer aan ons als bestuur en het proces waarin onafhankelijke risico-opinie onderdeel is van bestuurlijke besluitvorming. Onderdeel hiervan is tevens het onderzoeken hoe betere structurering gerealiseerd kan worden rondom aantoonbaarheid van effectiviteit van beheersmaatregelen. Daarnaast wordt in 2022 de SIRA geactualiseerd, dit is een verdieping van de systematische integriteitsrisicoanalyse. Tot slot zullen de komende jaren veelal in het teken staan van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Het afstemmen van de richting, het project en de manier waarop risico's en risicobeheersing daarin aandacht krijgen met de sleutelfunctie risicobeheer is van toegevoegde waarde.

2.6 Uitbestedingsbeleid

De commissie uitbesteding en uitvoering (CUU) is belast met het controleren dat de pensioenregeling zo goed en efficiënt mogelijk wordt uitgevoerd. Onderdeel van de uitvoering is een efficiënte uitbesteding van werkzaamheden om de opgebouwde rechten van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en hun (voormalig) partners en eventuele wezen te administreren, de opgebouwde kapitalen adequaat te beheren en in de uitkeringsfase de tijdige en correcte betaling van pensioengelden op basis van deze rechten.

Het bestuur heeft gekozen voor uitbesteding van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer aan externe partijen. Het in eigen beheer nemen van de administratie en het vermogensbeheer zien wij niet als valide optie, gezien de kosten en risico's verbonden aan het opbouwen van een eigen beheerorganisatie. Daarnaast zijn in de markt professionele partijen aanwezig die hun core-business hebben gemaakt van pensioenadministratie en vermogensbeheer. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor alle uitbestede werkzaamheden en daarmee samenhangende handelingen en maakt daarom heldere afspraken met de uitvoerders. Deze worden contractueel vastgelegd en het bestuur bewaakt dat ze worden uitgevoerd.

Om de kwaliteit van de uitbestedingen van het fonds te beheersen voeren wij een uitbestedingsbeleid, dat jaarlijks wordt geanalyseerd en waar nodig herzien. Hierin is de uitbestedingscyclus van het fonds beschreven en zijn de eisen opgenomen waaraan uitvoerders moeten voldoen. Met de uitvoerders worden 'service level agreements' (SLA) afgesproken, waarvan de realisatie regelmatig gerapporteerd wordt en door ons beoordeeld. Daarnaast verstrekken de uitvoerders jaarlijks assurance rapportages. Wij beoordelen of deze rapporten voldoende comfort bieden voor een goede uitvoering van de uitbestede werkzaamheden. Bovendien vindt monitoring plaats door de regelmatige contacten tussen het bestuur en de uitvoerende partij, zowel in als buiten bestuursvergaderingen. Als zaken niet goed lopen, wordt dat besproken en wordt naar structurele oplossingen gezocht. Er vindt minimaal één keer per jaar een evaluatie plaats van de uitbestedingsrelatie.

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de partijen aan wie het fonds werkzaamheden heeft uitbesteed.

Aanvulling beleidsdocumenten

In 2021 heeft een evaluatie van het uitbestedingsbeleid plaatsgevonden. Uit deze evaluatie is naar voren gekomen dat additionele evaluatiecriteria wenselijk waren. Met de vaststelling van dit aangepaste beleid in maart 2021 wordt een uitgebreidere evaluatie van de uitbestedingspartijen gewaarborgd.

Uitbestedingspartijen

De CUU adviseert het bestuur over alle uitbestede werkzaamheden en daarmee samenhangende handelingen. Naast continue monitoring van de uitvoerende partij, wordt de uitbestedingsrelatie regelmatig geëvalueerd. Hierbij wordt onder andere getoetst of de uitvoerder nog voldoet aan de selectiecriteria, aan de vooraf opgestelde normen en of de uitvoering nog in lijn is met de doelstellingen van het fonds.

In 2021 is hebben wij op frequente basis contact gehad met onze pensioenadministrateur AZL. Doelstelling was onder meer om tot een verbetering van de dienstverlening te komen met name op het gebied van tijdig afwikkeling van zaken. Geconstateerd moet worden dat de performance duidelijk is verbeterd maar nog niet op alle punten het gewenste niveau heeft bereikt. De overeenkomst met AZL is met twee jaar verlengd en het bestuur zet zich in om gedurende deze periode verdere verbeteringen te realiseren. Betrokkenen die zich onvoldoende geholpen voelen door AZL kunnen te allen tijde contact opnemen met ons als het bestuur.

Aanbestedingen 2021

In 2021 heeft de CUU verschillende uitbestedingen en aanvullende opdrachten aan externe partijen voorbereid zoals het uitvoeren van een kostenbenchmark. Daarnaast liep het contract met de herverzekeraar af. De analyses uit de CUU zijn binnen het bestuur besproken en hebben geleid tot een besluit over de toekenning van de opdracht inzake de kostenbenchmark en de verlenging van het herverzekeringcontract met Elips Life.

2.7 Communicatiebeleid

In 2020 is een communicatiebeleidsplan opgesteld voor de komende 5 jaar. Wij vinden een heldere en transparante communicatie belangrijk. Dit houdt, onder andere, in dat de communicatie voor de betrokkenen begrijpelijk moet zijn en moet aansluiten bij de informatiebehoefte. Dit toetsen we regelmatig.

De financiële positie van ons fonds en het pensioenakkoord zijn belangrijke communicatiethema's voor de aankomende jaren. Het communicatiebeleid vormt de leidraad voor alle communicatie-activiteiten, waarbij jaarlijks een evaluatie plaatsvindt en indien wenselijk tussentijds kan worden aangepast.

Tevens willen wij, door middel van het gebruik van de communicatiemiddelen, verantwoording afleggen over het gevoerde beleid en de invulling daarvan.

In 2021 zijn voor de reguliere communicatie de volgende middelen ingezet:

- Digitale nieuwsbrief
In de digitale nieuwsbrief wordt aandacht besteed aan actuele zaken. De nieuwsbrief wordt gebruikt in samenhang met de overige communicatie; de intentie is dat deelnemers elk item meer dan eenmaal onder ogen krijgt.
- Uniform pensioenoverzicht
Halverwege 2021 hebben de gepensioneerden en de (gewezen) deelnemers het Uniform pensioenoverzicht ontvangen. Hierin staan de aangepaste pensioenaanspraken. Het uniform pensioenoverzicht is eveneens beschikbaar via de persoonlijke omgeving op de website.

- Deelnemersbijeenkomst
Op 26 mei 2021 heeft de deelnemersbijeenkomst plaatsgevonden. De bijeenkomst was als gevolg van de maatregelen tegen COVID 19 virtueel gehouden.
- Website
De website www.pensioenfondscg.nl telde in 2021 15.278 unieke bezoekers. Dit is een stijging ten opzichte van vorig jaar. Hierbij dient te worden aangetekend dat alleen bezoeken geteld worden waarbij de bezoeker het gebruik van cookies uitdrukkelijk heeft geaccepteerd en anderzijds alle bezoeken vanaf dezelfde locatie als 1 worden geteld. De werkelijke aantallen liggen dus hoger. Op de website zijn alle belangrijke documenten, zoals het pensioenreglement en de jaarlijkse supplementen, te vinden.
- Planner
Met de overgang naar premieopbouw is het inzicht van de deelnemers in het te bereiken pensioen moeilijker geworden. De geavanceerde planner biedt ondersteuning bij persoonlijke financiële planning.
- Spreekuur
De communicatie verloopt doorgaans via de administrateur AZL en bestuursondersteuning. Hierdoor zijn wij, als bestuur, niet altijd rechtstreeks bereikbaar. Om de rechtstreekse bereikbaarheid te verbeteren hebben we besloten een spreekuur te gaan invoeren. Deelnemers kunnen zich hiervoor aanmelden en fysiek (zodra dat weer mogelijk is) of digitaal 'langskomen'. Via de nieuwsbrief wordt bekend gemaakt op welke momenten het spreekuur wordt gehouden.

Naast de reguliere middelen is in het voorjaar van 2021 een enquête gehouden, waarbij onder andere de risicobereidheid van de deelnemers is gemeten. De uitkomsten van het risicobereidheidsonderzoek zijn op de website gepubliceerd. In 2021 is ook specifiek aandacht besteed van de verkierzingen voor een bestuurslid namens de gepensioneerden en de verkiezing van een lid van het verantwoordingsorgaan namens de werknemers. Als gevolg van de stijgende dekkingsgraad zijn de deelnemers in het vierde kwartaal middels een nieuwsbrief geïnformeerd over de mogelijkheid voor het uitvoeren van een waardeoverdracht.

Communicatie 2022

Uit het communicatiebeleidsplan wordt jaarlijks een communicatiejaarplan afgeleid, met de daarin voor de komende jaren geplande activiteiten. Het communicatiejaarplan van 2022 kent onder andere het speerpunt: het pensioenakkoord. Daarnaast wordt een deelnemersbijeenkomst georganiseerd die wederom online zal plaatsvinden. In 2021 is namelijk gebleken dat een digitale bijeenkomst tot een grotere opkomst heeft geleid.

3. Het (Financieel) beleid

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op diverse aspecten die betrekking hebben op het financiële ontwikkelingen en het beleid van het fonds.

3.1 Ontwikkelingen financiële positie

3.1.1 Financiële positie per einde 2021

De vereiste dekkingsgraad bedroeg 110,3%. De minimaal vereiste dekkingsgraad bedroeg 103,1%. Ultimo 2021 is de beleidsdekkingsgraad 101,8%. Dit betekent dat er sprake is van zowel een reservetekort als een dekkingstekort. De actuele dekkingsgraad is ultimo 2021 104,4%.

	Eind 2021	Eind 2020
Actuele dekkingsgraad	104,4%	97,6%
Beleidsdekkingsgraad	101,8%	92,7%

3.1.2 Herstelplan

Het fonds heeft in 2021 opnieuw een herstelplan ingediend bij DNB, waarin wordt onderbouwd dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar kan herstellen tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

Omdat de beleidsdekkingsgraad per jaareinde 2020 voor het zesde achtereenvolgende meetmoment onder het minimaal vereiste niveau (ad 103,3%) lag en de actuele dekkingsgraad (ad 97,6%) op dat moment ook onder het minimaal vereiste niveau lag, zou op basis van de huidige wet - en regelgeving onder het Financieel Toetsingskader het fonds in 2021 een korting hebben moeten doorvoeren. De hoogte van de korting moet hierbij zodanig worden vastgesteld dat de actuele dekkingsgraad zich herstelt naar minimaal vereiste niveau. Dat zou een korting betekenen van circa 7,6%.

Eind 2020 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de vrijstellingsregeling 2021 aangeboden, waardoor de korting kan worden voorkomen. In de bestuursvergadering van 26 maart 2021 hebben besloten dat het evenwichtig is om gebruik te maken van deze vrijstelling en in 2021 niet over te gaan tot korten.

Agelopen jaar hebben wij zoals aangegeven gebruik gemaakt van de vrijstellingsregeling 2021. Per jaareinde 2021 ligt de beleidsdekkingsgraad nog onder het minimaal vereiste niveau. De actuele dekkingsgraad ligt erboven. Er is daarom van een korting in 2022 geen sprake. Het is daarom in 2022 niet nodig gebruik te maken van de geboden vrijstellingsregeling. We geven nadrukkelijk aan dat de kans blijft bestaan dat de pensioenaanspraken en -rechten de komende jaren moeten worden gekort.

3.1.3 Haalbaarheidstoets

Met een haalbaarheidstoets kijkt het fonds of de afgesproken ambities worden gerealiseerd en ook of het premiebeleid voldoende realistisch en haalbaar is. En er wordt gekeken of het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft. Het fonds heeft in 2021 de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets uitgevoerd en deze tijdig ingediend bij DNB.

Uit de haalbaarheidstoets 2021 blijkt dat het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau gelijk is aan 82%. De relatieve afwijking van het verwacht pensioenresultaat in het slechtweerscenario is 21%. In de aanvangshaalbaarheidstoets de ondergrens van het verwacht pensioenresultaat vastgesteld op 79%. De maximale relatieve afwijking in het slechtweerscenario is daarbij vastgesteld op 40%.

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2021 passen binnen de vastgestelde risicohouding voor wat betreft het verwachte pensioenresultaat.

3.2 De kostendeekkende premie

	2021	2020
De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
– Kostendeekkende premie basisregeling	27.521	25.405
– Gedempte kostendeekkende premie basisregeling	n.v.t.	n.v.t.
– Feitelijke premie basisregeling	28.168	25.569
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.765	2.594
– Opslag in stand houden vereist vermogen	9	11
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.020	1.344
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	23.727	21.456
	27.521	25.405
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.765	2.594
– Opslag in stand houden vereist vermogen	9	11
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.020	1.344
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	23.727	21.456
– Premiemarge	647	164
	28.168	25.569

3.3 Waardeoverdrachten

Het is niet toegestaan waardeoverdrachten uit te voeren als de beleidsdekkingsgraad van het fonds of het andere bij de waardeoverdracht betrokken pensioenfonds onder de 100% is. Dit geldt ook voor een opgebouwd kapitaal in de premieregeling, alhoewel hier geen sprake is van een dekkingsgraad. De dekkingsgraad was tot november 2021 onder de 100% is waardoor niet mogelijk was om waardeoverdrachten uit te voeren. Vanaf november 2021 is de dekkingsgraad weer boven de 100% uitgekomen en worden er weer waardeoverdrachten in behandeling genomen.

3.4 Kosten uitvoering pensioenbeheer en vermogensbeheer

We streven volledige transparantie na ten aanzien van de uitvoeringskosten. Dit gaat verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en het afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. In onderstaand overzicht geven wij hieraan invulling in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Kostenoverzicht

	2021	2020	2019	2018	2017
Pensioenbeheer					
Totale kosten pensioenbeheer	1.295	1.588	1.226	1.157	1.498
Kosten in euro per deelnemer	€ 236,01	€ 322,11	€ 250,61	€ 243,07	€ 337,00
Vermogensbeheer					
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,26%	0,25%	0,24%	0,41%	0,48%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,10%	0,12%	0,08%	0,10%	0,08%
Totale kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,36%	0,37%	0,32%	0,51%	0,56%

Ad pensioenbeheer

Deze kosten komen uit de jaarrekening. De kosten van het pensioenbeheer bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten en de kosten van toezicht. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Oud-deelnemers tellen dus niet mee. Voor de samenstelling van de kosten wordt verwezen naar toelichting [24] op de staat van baten en lasten.

De uitvoeringskosten zijn in 2021 gedaald ten opzichte van 2020. Ex-deelnemers(slapers) worden hier niet meegenomen. Het bestuur vindt het van belang dat het kostenniveau zich goed verhoudt tot vergelijkbare fondsen. Om dit vast te stellen kijkt het bestuur periodiek naar de fondsen.

Ad vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt. Daaronder vallen de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 222.000,-. De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening en zijn geschat op € 2.767.000,-. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op circa € 2.989.000,-.

Kosten per beleggingscategorie 2021

(Bedragen in de tabel x € 1.000,-)

	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Kosten excl. transactie- kosten	Transactie- kosten	Totaal
Beleggingscategorie					
Vastgoed	15	–	15	–	15
Aandelen	195	–	195	339	534
Private equity	–	–	–	–	–
Vastrentende waarden	1.219	–	1.219	537	1.756
Hedgefonds	–	–	–	–	–
Commodities	–	–	–	–	–
Overige beleggingen	–	–	–	–	–
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	1.429	–	1.429	876	2.305
Kosten overlay beleggingen	159	–	159	-8	151
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.588	–	1.588	868	2.456
Overige vermogensbeheerkosten					
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau	–	–	–	–	–
Kosten fiduciair beheer	461	–	461	–	461
Bewaarloon	6	–	6	–	6
Advieskosten vermogensbeheer	66	–	66	–	66
Overige kosten	–	–	–	–	–
Totaal overige vermogensbeheerkosten	533	–	533	–	533
Totaal kosten vermogensbeheer	2.121	–	2.121	868	2.989

Bovengenoemde kosten wijken af van de genoemde kosten in de toelichting op de staat van baten en lasten, omdat in bovenstaand overzicht ook kosten zijn opgenomen die verwerkt zijn in het nettorendement.

Het pensioenfonds voert twee verschillende pensioenregelingen uit, te weten de uitkeringsregeling over de periode tot 2016 en de premieregeling vanaf 2016. Het uitvoeren van verschillende pensioenregelingen is complex en brengt hogere kosten met zich mee.

In 2021 hebben wij een uitgebreid benchmark onderzoek laten uitvoeren door een extern bureau. Hierbij is ons pensioenfonds vergeleken met andere vergelijkbare pensioenfonds. De belangrijkste bevindingen uit dit onderzoek hebben wij hieronder opgenomen.

- De gemiddelde pensioenbeheerkosten bij ons pensioenfonds over de periode van 2018-2020 waren lager dan de kosten van vergelijkbare andere pensioenfonds.
- Ook bij de gemiddelde uitvoeringskosten met 0,26% liggen lager dan bij de groep van vergelijkbare pensioenfonds.
- Qua gemiddelde transactiekosten ¹⁾ laat ons fonds een hoger hoger percentage zien. Bij vergelijkbare andere pensioenfonds waren de gemiddelde transactiekosten 0,08% tegenover 0,10% bij ons pensioenfonds.
- De kosten zijn door jaren heen gestegen.
- In het rapport zijn ook enkele aanbevelingen gedaan in het kader van de kostenverantwoording in het bestuursverslag. Dit mede naar aanleiding van het onderzoek dat de AFM vorig jaar hierover heeft uitgevoerd.

Wij voelen ons bevestigd in de gekozen strategie. Het zo goed en efficiënt mogelijk uitvoeren van de pensioenregeling komt mede tot uitdrukking in de lagere kosten wat het onderzoek laat zien. Daarnaast realiseren wij ons dat mede door een professionalisering een kostenstijging in de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Wij zullen ons inspannen om met bewuste en verantwoorde keuzes de kosten zo laag als mogelijk te houden. Wat betreft de aanbevelingen uit het onderzoek zijn wij van mening de kostenverantwoording in dit jaarverslag recht doet aan de verwachtingen.

3.5 Pensioenvermogen en voorzieningen

Ultimo 2021 bedragen de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds € 781,611 miljoen. De voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers bedraagt per 31 december 2021 € 299,040 miljoen. Ten opzichte van 31 december 2020 is het totale pensioenvermogen gestegen met € 44,232 miljoen van € 1.085,421 miljoen tot € 1.129,653 miljoen ultimo 2021.

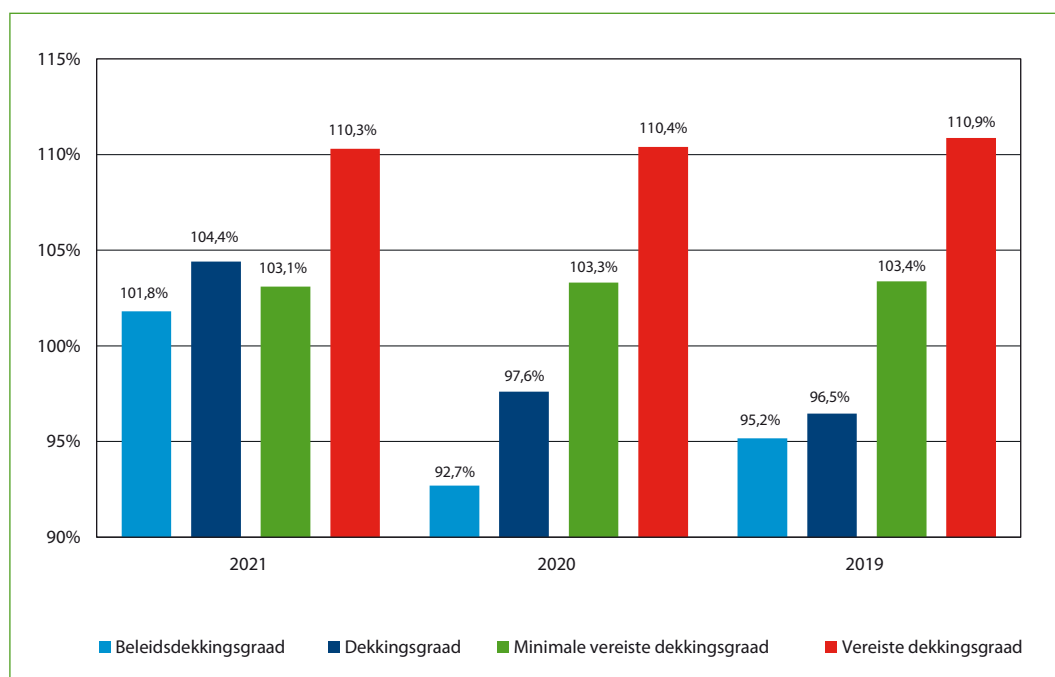
¹⁾ Dit betreft de mediaan van de 3-jaarsgemiddelde transactiekosten van de peer group.

3.6 Samenvatting actuariel rapport

Deze samenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

Financiële positie

De dekkingsgraad ^{1) 2)}, liet over het boekjaar een stijging zien van 97,6% ultimo 2020 naar 104,4% ultimo 2021. De beleidsdekkingsgraad van het fonds steeg in 2021 van 92,7% naar 101,8%. De beleidsdekkingsgraad ³⁾ ultimo 2021 is daarmee lager dan zowel de vereiste dekkingsgraad van 110,3% als de minimaal vereiste dekkingsgraad van 103,1%. Hierdoor is er sprake van een tekort. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad, de dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad zien.

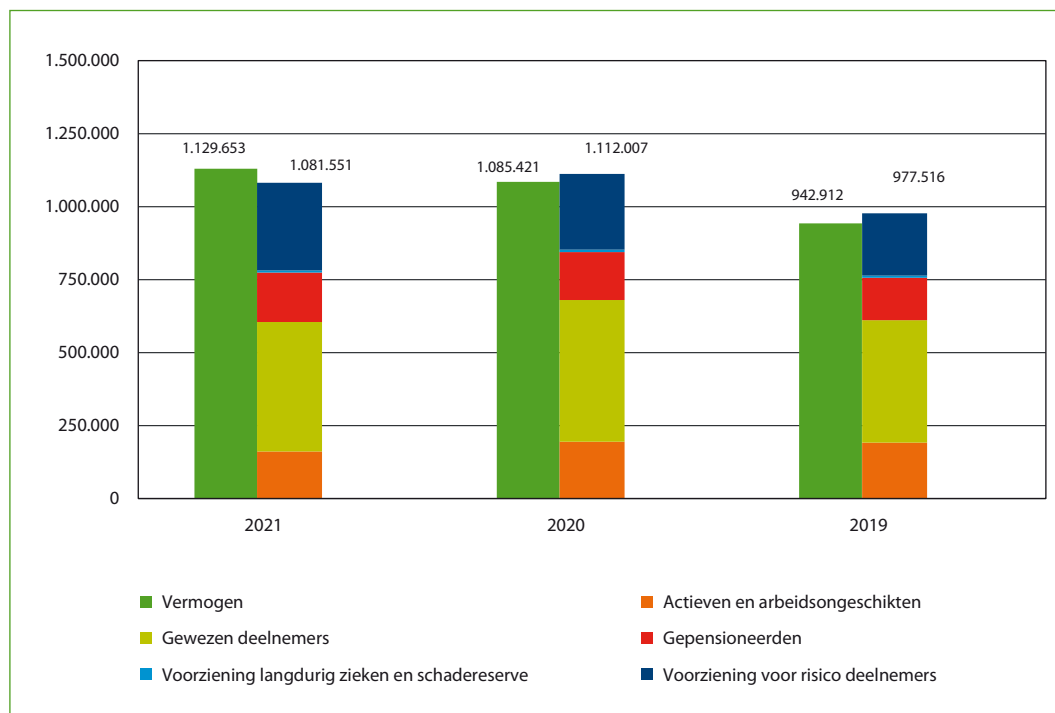

1) Waar gesproken wordt over dekkingsgraad, wordt de actuele dekkingsgraad bedoeld.

2) De dekkingsgraad is gebaseerd op de technische voorziening, waarbij verdiscontering heeft plaatsgevonden op basis van de DNB-rentetermijnstructuur per einde 2021. Volledigheidshalve merken wij op dat er geen rekening is gehouden met de gewijzigde UFR-methode die vanaf 1 januari 2022 van toepassing is..

3) De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

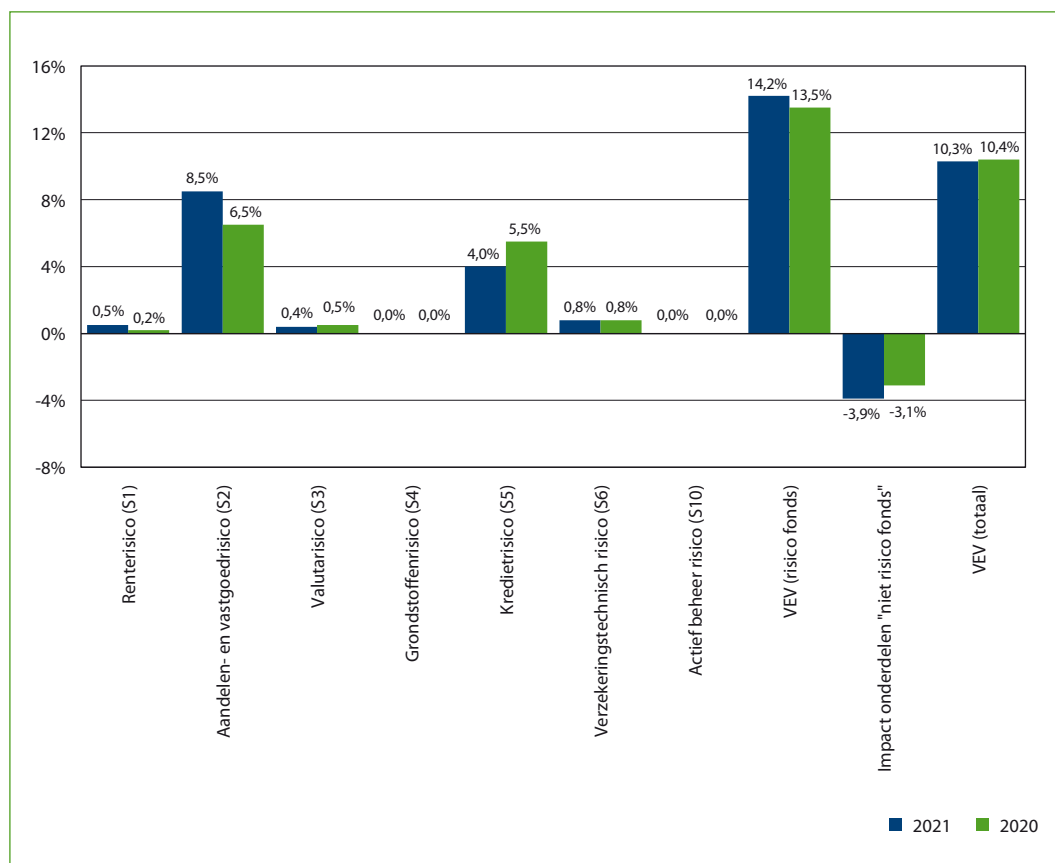
De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorzieningen ultimo jaar weer.

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 103,1% ultimo 2021 (ultimo 2020: 103,3%). De vereiste dekkingsgraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille (de feitelijke vereiste dekkingsgraad genoemd) en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille (de strategisch vereiste dekkingsgraad genoemd). Ultimo 2021 bedraagt de feitelijke vereiste dekkingsgraad 110,7% en de strategisch vereiste dekkingsgraad 110,3%.

De volgende grafiek toont de verdeling over de verschillende risicocomponenten van de strategisch vereiste dekkingsgraad ultimo 2021. Ter referentie zijn tevens de cijfers ultimo 2020 opgenomen.

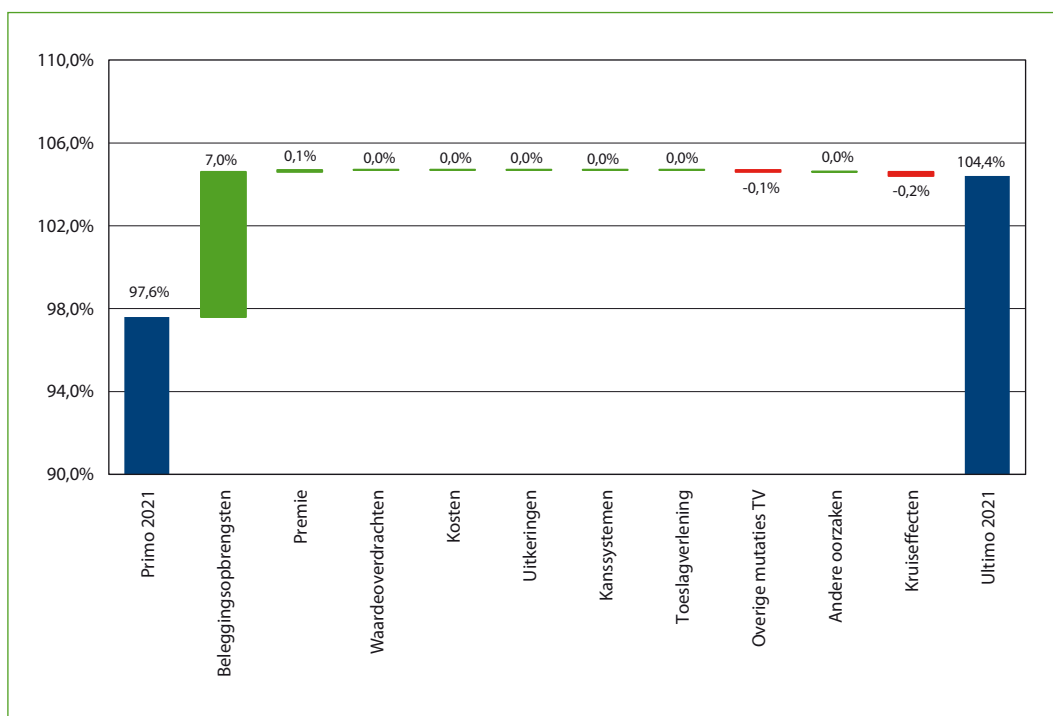
Herstelplan

Het fonds heeft in 2021 een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB, waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan voorzag voor ultimo 2021 een beleidsdekkingsgraad voor risico fonds van 98,1%, terwijl de werkelijke beleidsdekkingsgraad voor risico fonds van 102,4% hoger is. Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2022 het herstelplan geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt dat het fonds naar verwachting binnen de gekozen hersteltermijn herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

Voor het fonds geldt daarnaast de situatie dat de beleidsdekkingsgraad zich voor het zevende opeenvolgende meetmoment onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad bevindt. Conform wetgeving treedt de maatregel minimaal vereist eigen vermogen in werking, indien de beleidsdekkingsgraad zes achtereenvolgende meetmomenten onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt én op het laatste meetmoment ook de actuele dekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt. Het fonds dient in dat geval een onvoorwaardelijke korting door te voeren zodanig dat de actuele dekkingsgraad direct stijgt tot het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad. Aangezien de actuele dekkingsgraad boven het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt, hoeft het fonds geen maatregelen door te voeren. De beleidsdekkingsgraad of de dekkingsgraad dient uiterlijk op 31 december 2022 hoger dan of gelijk te zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 103,1%. Op basis van de actualisatie van het herstelplan wordt dit naar verwachting gerealiseerd.

Analyse van het resultaat

De stijging van de dekkingsgraad van 6,8%-punt in 2021 volgt uit het positieve resultaat van 74.688 in het boekjaar. In 2020 was er een positief resultaat van 8.018. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak ¹⁾.

Uit de grafiek blijkt dat de component 'Beleggingsopbrengsten' de grootste positieve invloed heeft gehad op de dekkingsgraad. Deze component omvat zowel de wijziging van de DNB-rentetermijnstructuur als het gerealiseerde overrendement. Beiden hebben in positieve zin bijgedragen aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

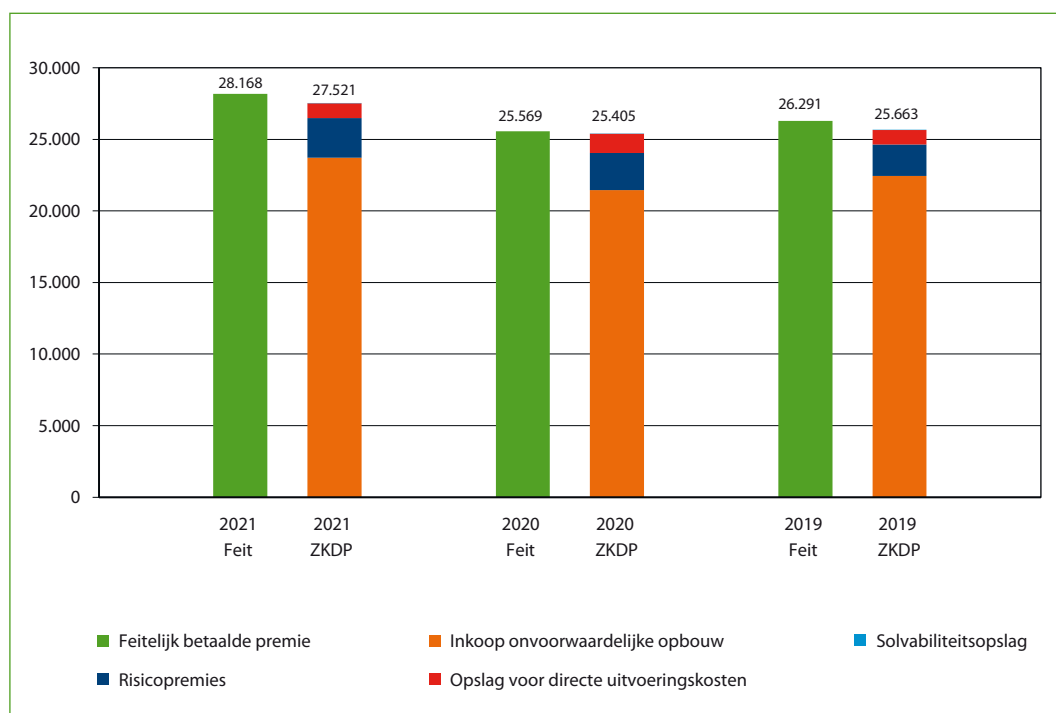
1) De splitsing naar de verschillende mutatie-oorzaken volgt, met uitzondering van de post "kruiseffecten", de DNB-jaarstaat J605. De post "kruiseffecten" is aanvullend opgenomen en betreft de saldogpost. Voor de overige procentuele resultaten geldt dat deze individueel berekend zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar.

Kostendeekkende premie

De kostendeekkende premie over 2021 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). De regeling van het fonds kenmerkt zich als een volledige 'Defined Contribution' regeling (DC). Het fonds hanteert hiervoor een kostendeekkende premie op marktwaarde.

De kostendeekkende premie bedraagt 27.521. De feitelijke betaalde premie is met 28.168 hoger en daarmee kostendeekkend.

De feitelijke premie (Feit) en de zuivere kostendeekkende premie (ZKDP) worden in onderstaande grafiek weergegeven. Hierbij is de zuivere kostendeekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

4. Toekomst

Toekomstparagraaf

Wij zien het nadenken over de toekomst van het fonds als een lopend proces. Daarom is ook in 2021 aandacht besteed aan dit onderwerp. Wij zijn nog steeds van mening dat:

- Het pensioenfonds goed in staat is de strategische doelstellingen te behalen en de pensioenregeling uit te voeren conform de missie en visie van het fonds;
- Gelet op de vitaliteitsanalyse, het pensioenfonds geen kwetsbaar fonds is;
- Het pensioenfonds goed in staat is de ontwikkelingen in de pensioensector bij te houden en te adresseren;
- Gelet op de criteria, de alternatieven geen beter perspectief bieden dan het huidige fonds;
- Zolang de pensioensector nog volop in beweging is, het niet verstandig is een onomkeerbare keuze te maken als daartoe geen noodzaak bestaat.

UFR

De technische voorzieningen in de jaarrekening zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Sinds 30 september 2012 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze werd in eerste instantie gebaseerd op de door verzekeraars gehanteerde UFR van 4,2%, echter sinds juli 2015 op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 20-jaars forward rate. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters op 12 juni 2019, wordt deze methode aangepast. De belangrijkste wijziging is dat bij de toegroei naar de UFR meer gewicht wordt gegeven aan de marktrente. Daarnaast vindt toegroei naar de UFR vanaf een later moment plaats, pas vanaf looptijd 30 in plaats van looptijd 20. DNB heeft aangekondigd om de toegroei naar de nieuwe gewichten geleidelijk te implementeren vanaf 1 januari 2021. Deze toegroei wordt in vier gelijke stappen doorgevoerd. Het effect op de dekkingsgraden zal dus de komende jaren geleidelijk optreden. Per 1 januari 2022 wordt de technische voorziening voor risico fonds dan 789.043 en de dekkingsgraad zal dan 103,7% zijn.

Corona crisis

Ook in 2022 is het effect van de Corona Crisis nog zichtbaar in de samenleving. Hoewel de financiële markten zich herstellen en de rente oploopt is er grote onzekerheid welke schade de reële economie heeft en gaat oplopen met het wegvallen van steunmaatregelen. Zoals het er nu naar uit laat zien zal er een nieuw evenwicht ontstaan waarin wellicht blijvend rekening gehouden dient te worden met de effecten van de pandemie.

Oorlog in Oekraïne

Sinds eind februari 2022 is er een oorlog gaande in Oekraïne. Er is sprake van een grote humanitaire ramp. De oorlog heeft daarnaast ook gevolgen voor de economie en de financiële markten. De oorlog en de daardoor opgelegde sancties aan Rusland hebben directe gevolgen voor de voedsel- en energiemarkten en zullen mogelijk voor een toenemende inflatie zorgen. Wij houden de situatie en de eventuele gevolgen goed in de gaten. Op dit moment zijn er nog geen directe gevolgen voor deelnemers of het fonds. Het fonds had per 31 december 2021 voor € 2,3 miljoen aan beleggingen via beleggingsfondsen in Rusland en voor € 0,6 miljoen in Oekraïne. Het fonds heeft geen pensioengerechtigden die wonen in deze landen.

Indien de eerder genoemde triggers zich verwezenlijken, zullen wij de toekomstvisie zo nodig herzien. Naast het proactief reageren op triggers, zullen wij jaarlijks de toekomstvisie evalueren.

Ten aanzien van ontwikkelingen buiten het pensioenfonds om of de ontwikkelingen in het kader van het pensioenakkoord volgen wij de ontwikkelingen op de voet. Waar nodig ondernemen wij aanvullende acties indien de situatie daartoe aanleiding geeft.

Vastgesteld te Utrecht, 17 juni 2022.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

A.J. Holsappel
(voorzitter)

M.C. de Heer
(secretaris)

S.R. Richters

W.W.H. Starmans

K. Chraa

W.F. Heukels

J.H. van Hensbergen

Toezicht & verantwoording

Verslag Raad van toezicht

Algemeen

De Raad van Toezicht (de Raad) is per 1 januari 2022 geïnstalleerd en bestaat uit drie personen.. Voorgaande jaren was er een visitatiecommissie. Gezien het langdurig beheren van een vermogen groter dan 1 miljard is het fonds verplicht een Raad van toezicht te hebben. De leden zijn op basis van een vastgesteld functieprofiel, na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan, benoemd. In de profielschetsen zijn eisen opgenomen ten aanzien van geschiktheid/deskundigheid, competenties, onafhankelijkheid en beschikbaarheid.

Willemien Caderius van Veen, voorzitter,
Evelien Vlastuin
Stephan Linnenbank

Aandachtsgebieden van de leden

De RvT leden hebben de primaire aandachtsgebieden onderling verdeeld:

	W. Caderius van Veen	E. Vlastuin	S.Linnenbank
Uitbesteding van werkzaamheden	v		v
Beleggingsbeleid			v
Communicatie	v		
Risicomanagement	v	v	
Relevante wet- en regelgeving	v	v	
Actuariële en financiële aspecten		v	v
Administratie, organisatie en interne communicatie	v	v	
Pensioenregelingen en pensioensoorten		v	v

Deze onderverdeling doet niets af aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RvT. Daarom worden alle aanachtsgebieden in de gehele RvT besproken.

De leden hebben bevestigd dat zij voldoende tijd beschikbaar hebben en onafhankelijk zijn. De beloning en de nevenfuncties/ activiteiten zijn vermeld in het jaarverslag.

Alle leden van de Raad zijn lid van de VITP en passen de code van de VITP toe.

De Raad wordt ondersteund door bestuursondersteuning van het fonds.

Verantwoording

De Raad legt verantwoording af over de uitvoering van zijn taken en de uitvoering van zijn bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan. In overleg met de werkgever is de wettelijke verantwoordingsplicht aan de werkgever belegd in de verantwoording aan de werkgeversdelegatie in het verantwoordingsorgaan.

Werkwijze

De Raad kan beschikken over alle bestuursstukken van het fonds en heeft –in overleg met het bestuur– toegang tot alle gremia, bestuursondersteuning en uitbestedingsrelaties van het fonds. Als daar aanleiding toe is organiseert de Raad dialoog met hiervoor genoemde partijen. De Raad heeft sinds haar benoeming per 1 januari 2022 in 2022 haar introductiegesprekken gevoerd met de externe accountant, de certificerende actuaris, de adviserende actuaris en de sleutelfunctiehouder actuarieel en risicobeheer. Gesprekken met de compliance officer van het fonds en de sleutelfunctiehouder Internal Audit van het fonds vinden op resp. 7 en 2 juni plaats. Voorts zijn bevindingen en beelden uitgewisseld in het Technisch Overleg/ jaarwerkoverleggen en in de gehouden workshop over de nieuwe constellatie van intern toezicht. De Raad heeft in april 2022 een workshop met het bestuur en het VO gehad over een ieders verwachtingen en rollen/taken ten aanzien van de nieuwe constellatie van het intern toezicht.

De Raad houdt in het algemeen tweewekelijks haar eigen overleg. Vaste agendapunten zijn de door de Raad geformuleerde speerpunten en eventuele bestuursbesluiten die de goedkeuring van de Raad behoeven.

De Raad wordt proactief geïnformeerd over belangrijke beleidsbeslissingen van het fonds, ook als die niet de goedkeuring van de Raad behoeven.

De Raad heeft voor haar goedkeuringsproces van het jaarverslag 2021 dit jaarverslag langs het normenkader van de VITP gelegd, waarbij ook de opvolging van de aanbevelingen van de visitatiecommissie, de accountant en de certificerende actuaris over het jaar 2020 zijn meegenomen.

Opvolging aanbevelingen uit rapport 2021 visitatiecommissie

Het Bestuur en commissies hebben gedurende 2021 – gebaseerd op de jaarkalender van het fonds - aandacht voor de aanbevelingen van controleurs en toezichthouders. De Raad heeft de status en opvolging van aanbevelingen beoordeeld en bespreekt het oordeel met het bestuur. De Raad waardeert de actielijst aanbevelingen met de genomen acties.

Het bestuur geeft in het jaarverslag een gedegen en goed onderbouwde inhoudelijke reactie op bevindingen en oordeel van Visitatiecommissie. De Raad constateert dat het bestuur goed aandacht geeft aan de uitkomsten van de dialoog met de Raad, Verantwoordingsorgaan en adviseurs en vertaalt waar relevant de uitkomsten naar bestuurlijke acties.

Voor 2022 ziet de Raad de volgende belangrijke thema's:

- Voorbereidingen op een nieuw pensioenstelsel
- Verandervermogen van de (uitvoerings)organisatie

Toezichtkader

De Raad heeft wettelijk de taak om toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De Raad ziet toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en staat het bestuur met raad ter zijde. De Code Pensioenfondsen vraagt dat het intern toezicht bijdraagt aan effectief en slagvaardig functioneren van het fonds en aan beheerste en integere bedrijfsvoering. Tevens heeft de Raad een aantal goedkeuringsrechten ten aanzien van besluiten van het bestuur alsmede een aantal wettelijke bevoegdheden.

Goedgekeurde besluiten

Op grond van de Pensioenwet heeft een aantal bestuursbesluiten, in geval van het bestaan van een Raad, de goedkeuring van de Raad. Aangezien het pensioenfonds in 2021 een visitatiecommissie had was het niet vereist dat er goedkeuring verleend zou worden aan verscheidene bestuursbesluiten.

Het bestuur heeft in haar zorgvuldigheid de in december 2021 voorgenomen benoeming van een bestuurder begin 2022 aan de Raad voorgelegd en de Raad heeft op basis van het profiel en een gesprek met de beoogde bestuurder ermee ingestemd.

Goedkeuring van jaarverslag 2021

De Raad heeft het besluit tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening goedgekeurd in de vergadering met het bestuur van 17 juni 2022

Erscheidene

Bevindingen

Gezien het feit dat de Raad per 1 januari 2022 benoemd is heeft de Raad geen bevindingen gedurende 2021 kunnen rapporteren en bespreken met het bestuur, slechts de opvolging van de aanbevelingen van de controleurs en toezichthouders mee kunnen nemen.

Raadgeving

De Raadgeving over onderwerpen, behandeld in het bestuur in 2021, heeft niet plaatsgevonden, aangezien de Raad nog niet bestond.

Code Pensioenfondsen

In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de toepassing van de Code Pensioenfondsen. Volgens norm 47 van de Code Pensioenfondsen betreft het intern toezicht deze Code bij de uitoefening van zijn taak. De toelichting bij deze norm geeft aan dat het Intern Toezicht jaarlijks bij voorkeur in het jaarverslag rapporteert aan de hand van de acht thema's van de Code Pensioenfondsen op welke wijze de Code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast. Aangezien de Raad van Toezicht constateert dat het bestuur deze inventarisatie heeft gemaakt en naar ons oordeel de kwaliteit van de verantwoording van het bestuur over toepassing van de Code Pensioenfondsen in orde is, sluiten wij ons als Raad hierbij aan.

Zelfevaluatie van de Raad van Toezicht

De Raad is begin 2022 van start gegaan en zal aan het einde van 2022 een zelfevaluatie uitvoeren.

De Raad bedankt het Bestuur, de bestuursondersteuning en het verantwoordingsorgaan voor de plezierige en constructieve samenwerking in 2022 tot op heden.

Op het moment van het schrijven van dit rapport heeft de wereld te maken met een ongekend groot probleem. De gevolgen van het Corona virus en de oorlog in de Oekraïne hebben een grote impact op privé en bedrijfsleven. Wij constateren dat het pensioenfonds een gedegen inventarisatie van de financiële- en uitvoeringstechnische gevolgen heeft gemaakt en relevante maatregelen en acties heeft onderkend. Wij wensen het fonds en alle betrokkenen veel sterkte in deze moeilijke tijden.

Utrecht, 17 juni 2022

Willemien Caderius van Veen
Evelien Vlastuin
Stephan Linnenbank

Reactie bestuur

Voor het eerst ontvangen wij dit jaar een verslag van de raad van toezicht. Wij bedanken leden van de raad van toezicht voor de voortvarende manier waarop zij hun verantwoordelijkheid op zich hebben genomen. We zijn blij met de constructieve opstelling en met de bevindingen en reacties van de raad in deze periode. Wij zien uit naar een verdere samenwerking in de komende jaren. Het fonds komt voor belangrijke afwegingen te staan, waarbij het inzicht en de ervaring van de leden van de raad van toezicht van grote waarde kunnen zijn.

Verslag Verantwoordingsorgaan

Verslag Verantwoordingsorgaan

Algemeen

Op 14 maart 2022 is Wouter Hendriks overleden; hij vervulde voor het VO sinds 2015 de positie namens de gepensioneerden. We kennen Wouter als een zeer betrokken en gedreven lid met sterke inhoudelijke interesse. Voor het VO is het overlijden van Wouter een groot verlies.

Het VO is een periode niet op volle sterkte door het overlijden van Wouter. Bij komende verkiezingen wordt de vrijgekomen positie van het VO opnieuw ingevuld.

In 2021 zijn er behalve verkiezingen van bestuursleden ook verkiezingen geweest voor het verantwoordingsorgaan voor de positie namens de werknemers. De uitkomst is dat Monique van Berkel opnieuw voor deze positie zitting neemt in het VO. De continuïteit van haar expertise is van belang voor het VO.

Het VO voldeed in 2021 niet aan de diversiteitscriteria, er is geen vertegenwoordiger onder de 40 jaar.

In oktober 2018 is de Code Pensioenfondsen 2018 van kracht geworden. Begin 2022 is door de vertegenwoordigers een verklaring ingevuld en ondertekend waarin wordt aangegeven dat de gedragscode is nageleefd over 2021 en dat alle verplichtingen uit hoofde van de gedragscode zijn gevolgd.

Het VO heeft in 2021 zeven vergaderingen gehouden, waarvan vier keer met het bestuur.

Voor het VO heeft 2021 in het kader gestaan van de selectie en benoeming van een raad van Toezicht. Samen met 2 leden van het Pensioenfondsbestuur (Bert Holsappel en John van Hensbergen) hebben 2 leden van het VO deze taak op zich genomen (Wouter Hendrickx en Jurgen Wasser). Na plaatsing van een advertentie reageerden ca. 50 personen. De kwaliteit van de profielen was zeer hoog en divers. Er heeft een selectie plaats gevonden en uiteindelijk zijn er met 12 kandidaten gesprekken gevoerd. In een gestructureerd proces met selectiecriteria zijn er uiteindelijk 3 kandidaten geselecteerd die na een additionele gesprekrunde deze rol hebben geaccepteerd.

In de gezamenlijke vergaderingen van het VO met het Bestuur zijn naast informatieverwerving, alternatieve bestuursmodellen en de selectie en benoeming van de Raad van Toezicht onder andere de volgende onderwerpen besproken:

- Dekking partnerpensioen en herverzekering;
- Klachten- en geschillenregeling;
- Communicatiebeleid;
- Kortingsbesluit;
- SFDR-wetgeving;
- Rapport Visitatiecommissie;
- Sleutelfunctiehouder Risicobeheer;
- Transitie naar nieuwe stelsel;
- Contractverlenging AZL;

- Verkiezingen bestuur en VO;
- Communicatie naar deelnemers;
- Duurzaam beleggen.

Het bestuur heeft in 2021 advies aan het Verantwoordingsorgaan gevraagd over de volgende onderwerpen:

- Communicatiebeleid;
- Niet-Kortingsbesluit;
- Concept statutenwijziging;
- Concept reglement RvT;
- Reglement van het verantwoordingsorgaan.

Het VO heeft ook over 2021 weer volledige medewerking van het bestuur en inzage in alle stukken gekregen.

Het VO waardeert de openheid van het bestuur en de wijze waarop het bestuur met het VO heeft samengewerkt. Tevens stelt het VO de wijze van vastlegging van agenda, verslagen en onderliggende stukken zeer op prijs. Het maandelijks overleg is tussen de voorzitter van het Pensioenfonds en de voorzitter van het verantwoordingsorgaan heeft hier zeker positief toe bijgedragen.

Aanbevelingen van vorig jaar

Het VO geeft onderstaand haar bevindingen over de wijze waarop de aanbevelingen van vorig jaar zijn opgevolgd:

- Toekomstvisie

Aanbevelingen vorig jaar:

De ingezette richting voor een toekomstverkenning heeft in 2020 enigszins stil gelegen en zou in 2021 verder moeten worden opgepakt, zodat een goede en verantwoorde keuze kan worden gemaakt voor de toekomst van het Pensioenfonds.

Bevindingen:

In 2021 heeft het bestuur de ontwikkelingen van het pensioenakkoord gevolgd en heeft zich daarbij onder meer door een externe deskundige laten voorlichten. Het bestuur is in gesprek met werkgever Capgemini en de ondernemingsraad over de manier waarop zij de pensioenregeling in de toekomst willen vormgeven. Daarbij wordt aandacht gevraagd voor de te maken keuzes en de gevolgen voor alle betrokkenen.

- Communicatie deelnemers

Aanbevelingen vorig jaar:

Het zorgdragen voor actuele documenten op de website blijft van belang. Tevens is het van belang om deelnemers en gepensioneerden tijdig te informeren over de huidige ontwikkelingen rondom het pensioenfonds enerzijds en de kortingsdreiging die er tot voor kort was anderzijds.

Bevindingen:

Het zorgdragen voor actuele documenten op de website blijft een aandachtspunt.

Het bestuur heeft een spreekuur geïntroduceerd. Hierdoor is de rechtstreekse bereikbaarheid van het bestuur verbeterd.

Door de virtuele deelnemersbijeenkomst is ook de opkomst voor de bijeenkomst groter geworden. Deelnemers en gepensioneerden zijn geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom het pensioenfonds en de kortingsdreiging die er tot voor kort was.

- Dienstverlening pensioenadministrateur AZL

Aanbevelingen vorig jaar:

We zien dat het bestuur een korte lijn heeft naar AZL en regelmatig zaken aan de orde stelt. Nog niet alles wordt naar wens opgepakt door AZL, waardoor dit ook voor 2021 een aandachtspunt blijft. We adviseren het bestuur om de lijnen kort te houden en zorg te dragen dat AZL adequaat op vragen van deelnemers en gepensioneerden reageert.

Bevindingen:

In 2021 heeft het bestuur op frequente basis contact gehad met AZL. Het is goed dat de performance duidelijk is verbeterd. Helaas is niet op alle punten het gewenste niveau bereikt. Het bestuur zet zich daarom in om in de nieuwe contractperiode verdere verbeteringen te realiseren.

- Bestuurssamenstelling

Aanbevelingen:

We zien een toenemende complexiteit van de bestuurlijke taken. Tegelijkertijd passeren we de grens van één miljard vermogen, wat een aanpassing vraagt in de bestuursvorm en -samenstelling. Het VO acht het van belang dat op korte termijn de juiste expertise wordt ingewonnen om een goed bestuursmodel te blijven borgen voor de toekomst waarbij ook aan IORP II richtlijnen wordt voldaan.

Bevindingen:

Het bestuur heeft conform de wettelijke verplichting besloten het bestuursmodel aan te passen met de installatie van een raad van toezicht. Hiervoor heeft het bestuur in goede samenwerking met het verantwoordingsorgaan een uitgebreide werving en selectieprocedure uitgevoerd. In december 2021 zijn na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan drie leden onder voorbehoud goedkeuring DNB benoemd om zitting te nemen in de raad van toezicht. Hierdoor is het bestuursmodel aangevuld met goede expertise.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van de besprekingen van bovenstaande onderwerpen komt het VO tot de volgende aanbevelingen:

- Toekomstvisie

Het bestuur geeft aan dat gelet op de gestelde criteria, de alternatieven geen beter perspectief bieden dan het huidige fonds. Het VO adviseert het bestuur dit en de toekomst van het Pensioenfonds opnieuw te beoordelen nadat regelgeving voor het nieuwe pensioenstelsel helder is en keuzes door de sociale partners zijn gemaakt voor de nieuwe pensioenregeling.

- Communicatie deelnemers

Het zorgdragen voor actuele documenten op de website en de interne T-room blijft van belang. Tevens is het van belang om deelnemers en gepensioneerden tijdig te blijven informeren over ontwikkelingen rondom het pensioenfonds. Belangrijk onderwerp is de invulling van het nieuwe pensioenstelsel en verder zal de belangstelling nu verschuiven van de kortingsdreiging die er tot voor kort was naar mogelijke indexatie. Het voortzetten van de digitale deelnemersbijeenkomsten zal naar verwachting blijven bijdragen aan de hoge opkomst.

- Dienstverlening AZL

We zien dat het bestuur een korte lijn heeft naar AZL en regelmatig zaken aan de orde stelt. Nog niet alles wordt naar wens opgepakt door AZL, waardoor dit ook voor 2022 een aandachtspunt blijft. We adviseren het bestuur om de lijnen kort te houden en zorg te dragen dat AZL adequaat op vragen van deelnemers en gepensioneerden reageert.

- Bestuurssamenstelling

We zien een toenemende complexiteit van de bestuurlijke taken. Met de benoeming van de raad van toezicht heeft het bestuur een belangrijke stap gezet. Het VO acht het van belang hierbij maximaal gebruik te maken van de expertise van de leden van de raad van toezicht.

In 2020 zijn verkiezingen gehouden die hebben geleid tot drie (her)benoemingen in het bestuur per 1 juli 2022. Ook heeft het bestuur de statuten aangepast voor het hanteren van een rooster van aftreden. Het VO adviseert het bestuur om op korte termijn daadwerkelijk concrete afspraken te maken voor het rooster van aftreden van alle bestuursleden. Hiermee kan worden voorkomen dat in de toekomst en in het bijzonder in 2026 opnieuw meerdere leden gelijktijdig aan het einde van de bestuurs termijn zijn.

- Oorlog in Oekraïne

Het bestuur geeft aan de situatie en eventuele gevolgen goed in de gaten te houden. Het VO vraagt daarbij aandacht voor de huidige keuze van de bestaande beleggingen van het Pensioenfonds in Rusland en Oekraïne.

Reactie bestuur

Wij bedanken het verantwoordingsorgaan voor de constructief-kritische samenwerking in de afgelopen periode. Wij ervaren het overlijden van Wouter Hendrickx als een pijnlijk gemis, zowel inhoudelijk als persoonlijk.

Het verantwoordingsorgaan heeft het bestuur geholpen om bij iedere beslissing een evenwichtige afweging te maken met oog voor de belangen van alle betrokkenen: deelnemers, oud-deelnemers en pensioengerechtigden. De leden van het VO hebben elk vanuit hun eigen achtergrond het bestuur door vragen en adviezen gestimuleerd om de besluiten goed te doordenken en te onderbouwen. De aanbevelingen van het VO nemen wij graag ter harte. In deze nieuwe periode gaan we samen met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht de toekomst van het pensioenfonds doordenken, ieder vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid. Wij zullen daarover helder communiceren naar alle betrokkenen.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2021	2020
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken		
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	3.308	3.025
Zakelijke waarden		
Beleggingsfondsen in aandelen	257.728	250.172
Vastrentende waarden		
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	447.418	447.868
Derivaten		
Euroswaps	39.711	53.489
Overige beleggingen		
Geldmarktfondsen	153.053	122.970
	901.218	877.524
Af: Beleggingen m.b.t. variabel pensioen naar beleggingen voor risico deelnemers	-24.286	-18.416
	876.932	859.108
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken		
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	165	93
Zakelijke waarden		
Aandelenbeleggingsfondsen	164.954	107.546
Vastrentende waarden		
Obligatiebeleggingsfondsen	109.194	130.276
Overige beleggingen		
Multimanagerfondsen en liquiditeiten	1.341	2.722
	275.654	240.637
Bij: Beleggingen m.b.t. variabel pensioen van beleggingen voor risico pensioenfondsen	24.286	18.416
	299.940	259.053
Vorderingen en overlopende activa [3]	13.350	8.588
Liquide middelen [4]	1.172	5.319
	1.191.394	1.132.068

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2021	2020
Reserves		
Algemene reserve [5]	48.102	-26.586
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	774.029	844.550
Overige technische voorzieningen [7]	7.582	8.404
	781.611	852.954
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	299.940	259.053
Kortlopende schulden [9]	61.741	46.647
	1.191.394	1.132.068

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2021	2020
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen		
Directe beleggingsopbrengsten [10]	5.103	7.625
Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	3.191	93.901
Kosten vermogensbeheer [12]	-222	-265
	8.072	101.261
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Indirecte beleggingsopbrengsten [13]	18.913	23.703
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [14]	3.922	3.610
Premiebijdragen voor risico deelnemers [15]	25.405	22.468
Saldo van overdrachten van rechten [16]	-2.461	-767
Pensioenuitkeringen [17]	-9.137	-8.139
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [18]		
Toevoeging pensioenopbouw	0	-3.442
Toevoeging indexerings- en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	4.601	-837
Onttrekking voor uitkeringen	9.153	8.120
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	275	244
Wijziging marktrente	62.834	-119.018
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	0	319
Overige mutaties	-12.212	-2.011
Wijziging actuariële grondslagen	0	21.839
	64.651	-94.786
Overboeking variabel pensioen naar risico deelnemer	5.870	6.915
	70.521	-87.871

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2021	2020
Mutatie overige technische voorzieningen		
Schadereserve AOP en overlijdensrisico AO-ers [19]	840	-851
Voorziening langdurig zieken module 2 [20]	-18	-22
	822	-873
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [21]	-40.887	-45.747
Herverzekering		
Premies [22]	-2.765	-2.594
Uitkering uit herverzekering [23]	3.294	4.147
	529	1.553
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [24]	-1.295	-1.588
Overige baten en lasten [25]	284	408
Saldo van baten en lasten	74.688	8.018
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	74.688	8.018
	74.688	8.018

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2021	2020
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen	2.366	5.299
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	3.100	3.527
Overgenomen pensioenverplichtingen	-59	-172
Overige	284	408
	5.691	9.062
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkoopsommen	-9.109	-8.120
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-343
Herverzekeringspremies	-3.085	-2.238
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-541	-1.475
	-12.735	-12.176
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	5.167	7.905
Verkopen beleggingen	152.361	318.045
	157.528	325.950
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-154.425	-318.989
Kosten vermogensbeheer	-206	-215
	-154.631	-319.204
Mutatie geldmiddelen	-4.147	3.632
Saldo geldmiddelen 1 januari	5.319	1.687
Saldo geldmiddelen 31 december	1.172 ¹⁾	5.319 ¹⁾

1) Inclusief banksaldo depotbank.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Kernactiviteit

De kernactiviteiten van het fonds staan omschreven in de statuten en de ABTN. Statutair is het fonds gevestigd in Utrecht en staat ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41 184467. Het fonds verricht geen andere werkzaamheden dan die welke zijn gerelateerd aan de (uitvoering van de) pensioenregeling(en). De rechtsvorm van de stichting past goed bij het non-profit karakter van het fonds en is overigens in de pensioensector gebruikelijk. Dat geldt ook voor de uit de Pensioenwet voortvloeiende governance structuur, bestaande uit een bestuur, verantwoordingsorgaan en intern toezicht.

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Waardering

Algemene grondslagen

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen marktwaarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de marktwaarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de marktwaarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Schattingswijzigingen 2021

In 2021 zijn geen schattingswijzigingen geweest.

Schattingswijzigingen 2020

Prognosetafel

In 2020 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2020, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2020 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2020 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 20.731 als gevolg van deze schattingswijziging. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2020 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Ervaringssterfte

Ook heeft het fonds ultimo 2020 besloten om over te gaan op een andere ervaringssterfte. Dit is in 2020 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2020 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 1.108 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2020 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen gedurende het jaar.

Aandelen en indirecte vastgoedbeleggingsfondsen

De ter beurse genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurse genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde gebaseerd op onderliggende marktwaarde.

Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Derivaten

De derivaten zijn gewaardeerd tegen de reële waarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico van het fonds worden aangehouden. Tevens wordt hier het aandeel van de beleggingen m.b.t. het variabel pensioen verantwoord.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve worden de jaarresultaten toegevoegd cq onttrokken. Wanneer door tegenvallende resultaten de financiële positie verslechtert, neemt de algemene reserve af en daarmee ook de toeslagruimte.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Marktrente

Rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank ultimo 2020. De gewogen gemiddelde marktrente ultimo 2021 bedraagt 0,58% (2020: 0,21%).

Rentetoevoeging

Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2020 is deze rente gelijk aan -0,533% (2020: -0,324%).

Sterfte

Prognosetafel AG2020 (startjaar 2022) waarop fondsspecifieke ervaringssterfte wordt toegepast.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan van het onbepaalde-partnersysteem.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijden worden in maanden nauwkeurig bepaald.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 2,5 jaar (2020: 2,5 jaar) gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 3% van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Voorziening schadereserve AOP

Voor de deelnemers die op 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn, is een voorziening gevormd. Hierin worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3. In boekjaar 2010 is deze voorziening uitgebreid met de deelnemers die na 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn geworden. Vanuit de voorziening schadereserve AOP worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3.

Voorziening langdurig zieken module 2

Voor deelnemers die op balansdatum ziek zijn, is rekening gehouden met de verwachte toekomstige schadelast door vorming van de voorziening voor langdurig zieken. De voorziening met betrekking tot module 1 is inbegrepen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. Ter afdekking van dit latent arbeidsongeschiktheidsrisico is een voorziening gevormd ter grootte van de risicopremie voor toekomstige arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en premievrijstelling. Met ingang van boekjaar 2015 is een vordering op de herverzekeraar opgenomen die gelijk is aan de hoogte van deze voorziening. De vorming van deze vordering is in de staat van baten en lasten opgenomen als baat onder de uitkeringen uit herverzekering.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De waardering van de technische voorziening voor risico deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen. Verder wordt hier ook het variabel pensioen bij opgeteld.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hier onder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentenissen;

- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Herverzekering

Bij Elips Life AG zijn het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. De geldstroom m.b.t. de premies en inleg voor risico deelnemers is in het kasstroomoverzicht gesaldeerd.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen is gelijk aan de reserves + technische voorzieningen + voorzieningen voor risico deelnemers.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2020	Aankopen/ Verstrekk- ingen	Verkopen/ uitlotingen/ (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2021
Onroerende zaken						
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	3.025	0	-47	-7	337	3.308
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	250.172	447	-39.555	6.320	40.344	257.728
Vastrentende waarden						
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	447.868	33.681	-20.778	-26	-13.327	447.418
Derivaten						
Euroswaps	34.581	263	-1.815	1.815	-32.090	2.754
Reclassificatie naar passivazijde	18.908					36.957
	53.489	263	-1.815	1.815	-32.090	39.711
Overige beleggingen						
Geldmarktfondsen	122.970	120.034	-89.021	-345	-585	153.053
	877.524	154.425	-151.216	7.757	-5.321	901.218
Af: Beleggingen m.b.t. variabel pensioen naar beleggingen voor risico deelnemers	-18.416					-24.286
Totaal belegd vermogen activazijde	859.108	154.425	-151.216	7.757	-5.321	876.932
Derivaten met een negatieve waarde (passivazijde)						
Euroswaps	18.908					36.957
Totaal belegd vermogen passivazijde	18.908	0	0	0	0	36.957
Totaal belegd vermogen	840.200	154.425	-151.216	7.757	-5.321	839.975

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen. Indirecte beleggingen in aangesloten ondernemingen zijn niet substantieel.

Collateral

Het fonds heeft ISDA's afgesloten met een aantal tegenpartijen en beschikt over een central clearingaccount. Uit de vorderingen/schulden blijkt dat er ook cash collateral is ontvangen/verstrekkt. Het uitstaande collateral in stukken ultimo verslagjaar is samengesteld uit Nederlandse, Duitse, Oostenrijkse en Franse staatsleningen. Collateral dient als borgstelling voor het tegenpartijrisico. Er is voor € 25,1 miljoen aan collateral in stukken en voor € 2,5 miljoen collateral in cash verstrekt aan de tegenpartij. Er is voor € 22 miljoen aan collateral in stukken en voor €8 miljoen aan collateral in cash ontvangen van de tegenpartij. Het fonds gebruikt deze, om derivaten af te sluiten voor het afdekken van een deel van het renterisicoen/of valutatermijncontracten ter beheersing van valutarisico's. Collateral uitwisseling met alle tegenpartijen vindt dagelijks plaats, voor zover het te storten of het te ontvangen collateral tenminste gelijk is aan minimale transferbedragen. Ontvangen onderpand in stukken maakt geen onderdeel uit van de balans. Voor central clearing is er zowel initial margin (Duitse Staatsleningen) als variation margin ontvangen (cash). Collateral uitwisseling met alle tegenpartijen vindt dagelijks plaats, voor zover het te storten of het te ontvangen collateral tenminste gelijk is aan minimale transferbedragen.

Reclassificatie beleggingen ten behoeve van risicoparagraaf

Bij toepassing van het look through-principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

	Stand ultimo 2021	Liquide middelen	Overlopende intrest	Te vorderen dividend- belasting voor risico fonds	Overlopende aan/ en verkopen beleggingen	Toepassing look through	Stand ultimo 2021 na look through
Onroerende zaken	3.308	0	0	0	0	7.698	11.006
Zakelijke waarden	257.728	0	0	0	0	-11.199	246.529
Vastrentende waarden	447.418	0	2.055	0	0	156.234	605.707
Derivaten	2.754	0	-280	0	0	704	3.178
Overige beleggingen	153.053	800	0	144	0	-153.997	0
Collateral	-19.470	0	0	0	0	560	-18.910
	844.791	800	1.775	144	0	0	847.510

Methodiek bepaling marktwaarde per 31 december 2021

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties en afgeleide berekeningen van een marktnotering. Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed. De waardering is een afgeleide berekening van een marktnotering of een onafhankelijke taxatie.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrappportages.

Onderstaande levelindeling is op basis van het look through-principe.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	7.854	3.152	0	0	11.006
Zakelijke waarden					
Beleggingsfondsen in aandelen	246.002	527	0	0	246.529
Vastrentende waarden					
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	499.176	0	106.531	0	605.707
Derivaten					
Valutatermijncontracten	0	1.221	0	0	1.221
Futures	151	0	0	0	151
Interest Rate Swaps	0	0	1.939	0	1.939
Credit Default Swaps	0	-133	0	0	-133
	151	1.088	1.939	0	3.178
Overige beleggingen					
Liquiditeiten	-18.910	0	0	0	-18.910
Totaal belegd vermogen	734.273	4.767	108.470	0	847.510

Methodiek bepaling marktwaarde per 31 december 2020

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2020
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	11.022	3.024	0	0	14.046
Zakelijke waarden					
Beleggingsfondsen in aandelen	237.266	0	0	0	237.266
Vastrentende waarden					
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	491.706	0	78.609	0	570.315
Derivaten					
Valutatermijncontracten	0	4.513	0	0	4.513
Interest rate swaps	0	0	34.537	0	34.537
	0	4.513	34.537	0	39.050
Overige beleggingen					
Liquiditeiten	-25.366	0	0	0	-25.366
Totaal belegd vermogen	714.628	7.537	113.146	0	835.311

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2020	Aankopen	Verkopen	Rente herbelegd	Gerealiseerde en niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2021
Onroerende zaken						
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	93	69	-33	0	36	165
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	107.546	159.090	-125.723	0	24.041	164.954
Vastrentende waarden						
Vastrentende beleggingsfondsen	130.276	86.138	-102.440	0	-4.780	109.194
Overige beleggingen						
Liquiditeiten en multimanagerfondsen	2.722	256.439	-258.139	212	107	1.341
Totaal belegd vermogen	240.637	501.736	-486.335	212	19.404	275.654
Bij: Beleggingen m.b.t. variabel pensioen	18.416					24.286
Totaal belegd vermogen	259.053	501.736	-486.335	212	19.404	299.940

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

De beleggingen voor risico deelnemers hebben betrekking op de Excedentregeling (module 2), pensioenregeling 2016 en Vrijwillig Bijsparen (module 3).

Methodiek bepaling marktwaarde per 31 december 2021

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties en afgeleide berekeningen van een marktnotering. Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed. De waardering is een afgeleide berekening van een marktnotering of een onafhankelijke taxatie.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

Onderstaande levelindelingen van de beleggingen voor risico deelnemers zijn niet gebaseerd op het look through-principe.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	0	0	165	165
Zakelijke waarden					
Aandelenbeleggingsfondsen	0	0	0	164.954	164.954
Vastrentende waarden					
Obligatiebeleggingsfondsen	0	0	0	109.194	109.194
Overige beleggingen					
Liquiditeiten en multimanagerfondsen	0	0	0	1.341	1.341
Totaal belegd vermogen	0	0	0	275.654	275.654

Methodiek bepaling marktwaarde per 31 december 2020

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2020
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	0	0	93	93
Zakelijke waarden					
Aandelenbeleggingsfondsen	0	0	0	107.546	107.546
Vastrentende waarden					
Obligatiebeleggingsfondsen	0	0	0	130.276	130.276
Overige beleggingen					
Liquiditeiten en multimanagerfondsen	0	0	0	2.722	2.722
Totaal belegd vermogen	0	0	0	240.637	240.637

De specificatie naar module van de beleggingen voor risico deelnemers (exclusief variabel pensioen) is als volgt:

Module	Stand 31 december 2021	Stand 31 december 2020
Excedentregeling (module 2)	38.241	37.321
Vrijwillig bijsparen (module 3)	19.919	19.476
Pensioenregeling 2016	217.494	183.840
	275.654	240.637

Het vermogen van de verschillende modules is per 31 december 2021 in de volgende producten belegd:

Product	Pensioen- regeling 2016	Exedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	213.093	36.653	19.667	269.413
Eigen Verdeling	4.401	1.588	252	6.241
Totaal 31 december 2021	217.494	38.241	19.919	275.654

Het vermogen van de verschillende modules is per 31 december 2020 in de volgende producten belegd:

Product	Pensioen- regeling 2016	Exedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	180.525	36.137	19.274	235.936
Eigen Verdeling	3.315	1.184	202	4.701
Totaal 31 december 2020	183.840	37.321	19.476	240.637

	2021	2020
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
– Obligaties	2.055	2.113
– Derivaten	790	-158
	2.845	1.955
Overige vorderingen		
Terugvorderbare dividendbelasting risico deelnemers	44	7
Terugvorderbare dividendbelasting fonds	145	66
Verzekeringsmaatschappijen (Elips Life / Swiss Re)	6.813	6.300
Collateral	2.550	260
Werkgevers	948	0
Vooruitbetaalde kosten volgend boekjaar	5	0
	10.505	6.633
Met uitzondering van een gedeelte van de vordering op verzekeringsmaatschappijen, hebben alle vorderingen en overlopende activa een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal vorderingen en overlopende activa	13.350	8.588
[4] Liquide middelen		
Depotbanken	800	595
ING Bank N.V.	372	4.724
	1.172	5.319
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds. Het fonds heeft een kredietfaciliteit van € 350.000,- bij ING die ultimo boekjaar niet benut is.		
Totaal activa	1.191.394	1.132.068

Passiva**Reserves****[5] Algemene reserve**

Stand per 1 januari

Bij: uit bestemming saldo van baten en lasten

Stand per 31 december

In de bestuursvergadering van 17 juni 2022 heeft het bestuur besloten het positieve resultaat over het boekjaar 2021 van € 74.688.000,- toe te voegen aan de algemene reserve.

De minimaal vereiste dekkingsgraad is:

De vereiste dekkingsgraad is:

De dekkingsgraad is:

De beleidsdekkingsgraad is:

Het pensioenvermogen bedraagt:

Het fonds heeft in 2021 een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB, waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan voorzag voor ultimo 2021 een beleidsdekkingsgraad voor risico fonds van 98,1%, terwijl de werkelijke beleidsdekkingsgraad voor risico fonds van 102,4% hoger is. Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2022 het herstelplan geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt dat het fonds naar verwachting binnen de gekozen hersteltermijn herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

Voor het fonds geldt daarnaast de situatie dat de beleidsdekkingsgraad zich voor het zevende opeenvolgende meetmoment onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad bevindt. Conform wetgeving treedt de maatregel minimaal vereist eigen vermogen in werking, indien de beleidsdekkingsgraad zes achtereenvolgende meetmomenten onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt én op het laatste meetmoment ook de actuele dekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt. Het fonds dient in dat geval een onvoorwaardelijke korting door te voeren zodanig dat de actuele dekkingsgraad direct stijgt tot het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad. Aangezien de actuele dekkingsgraad boven het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt, hoeft het fonds geen maatregelen door te voeren.

2021**2020**

-26.586

-34.604

74.688

8.018

48.102**-26.586**

103,1%

103,3%

110,3%

110,4%

104,4%

97,6%

101,8%

92,7%

1.129.653

1.085.421

De beleidsdekkingsgraad of de ekkingsgraad dient uiterlijk op 31 december 2022 hoger dan of gelijk te zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 103,1%. Op basis van de actualisatie van het herstelplan wordt dit naar verwachting gerealiseerd.

Technische voorzieningen

[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:

- Deelnemers
- Gewezen deelnemers
- Pensioengerechtigden

	2021	2020
De beleidsdekkingsgraad of de ekkingsgraad dient uiterlijk op 31 december 2022 hoger dan of gelijk te zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 103,1%. Op basis van de actualisatie van het herstelplan wordt dit naar verwachting gerealiseerd.		
Technische voorzieningen		
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:		
– Deelnemers	161.056	202.974
– Gewezen deelnemers	443.745	486.080
– Pensioengerechtigden	193.514	173.912
Stand per 31 december	798.315	862.966
Stand per 1 januari	862.966	768.180
<i>Mutaties</i>		
Toevoeging pensioenopbouw	0	3.442
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	0	0
Rentetoevoeging	-4.601	837
Onttrekking voor uitkeringen	-9.153	-8.120
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-275	-244
Wijziging marktrente	-62.834	119.018
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	0	-319
Overige mutaties	12.212	2.011
Wijziging actuariële grondslagen	0	-21.839
	798.315	862.966
Af: Variabel pensioen naar voorziening voor risico deelnemers	-24.286	-18.416
Stand per 31 december	774.029	844.550

	2021	2020
[7] Overige technische voorzieningen		
<i>Schadereserve AOP en overlijdensrisico AO-ers</i>		
Stand per 1 januari	7.805	6.954
Mutatie via staat van baten en lasten	-840	851
Stand per 31 december	6.965	7.805
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 1 januari	599	577
Mutatie via staat van baten en lasten	18	22
Stand per 31 december	617	599
Totaal overige technische voorzieningen	7.582	8.404
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	240.637	201.805
Stortingen	25.405	22.468
Onttrekkingen ¹⁾	-10.056	-6.715
Rendement (inclusief rebates en verrekening van kosten)	19.668	23.079
Stand per 31 december	275.654	240.637
Bij: Variabel pensioen	24.286	18.416
Stand per 31 december	299.940	259.053

1) Betreft onttrekkingen ten behoeve van inkoop in de andere pensioenregeling en ten behoeve van waardeoverdrachten.

	2021	2020
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten (zie voor opbouw toelichting [1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen)	36.957	18.908
Collateral	22.020	26.180
Nog te betalen intrest u.h.v. derivaten	1.072	0
Nog te betalen bankkosten	5	6
Loonheffing en sociale lasten	208	183
Te betalen vermogensbeheer-, pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.406	671
Werkgever	0	608
Uitkeringsgerechtigden	4	1
Vooruitontvangen bedragen volgend boekjaar	24	78
Nog te muteren waardeoverdrachten	0	4
Nog door te storten bedragen m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	0	1
Nog te herbeleggen dividendbelasting m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	45	7
	61.741	46.647
Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	1.191.394	1.132.068

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met AZL. Deze overeenkomst loopt tot en met 31 december 2021. De overeenkomst met de vermogensbeheerder (NNIP) is maandelijks opzegbaar. Verder zijn er geen investeringscommitments aangegaan.

Gebeurtenissen na balansdatum

Oorlog in Oekraïne

Sinds eind februari 2022 is er een oorlog gaande in Oekraïne. Er is sprake van een grote humanitaire ramp. De oorlog heeft daarnaast ook gevolgen voor de economie en de financiële markten. De oorlog en de daardoor opgelegde sancties aan Rusland hebben directe gevolgen voor de voedsel- en energiemarkten en zullen mogelijk voor een toenemende inflatie zorgen. Het fonds houdt de situatie en de eventuele gevolgen goed in de gaten.

Op dit moment zijn er nog geen directe gevolgen voor deelnemers of het fonds. Ook heeft het fonds geen pensioengerechtigden die wonen in deze landen, maar belegt het ultimo 2021 wel voor 2,3 miljoen in Rusland en voor 0,6 miljoen in Oekraïne. Er wordt gehandeld in lijn met de sanctiewetgeving.

UFR

De technische voorzieningen in de jaarrekening zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Sinds 30 september 2012 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze werd in eerste instantie gebaseerd op de door verzekeraars gehanteerde UFR van 4,2%, echter sinds juli 2015 op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 20-jaars forward rate. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters op 12 juni 2019, wordt deze methode aangepast. De belangrijkste wijziging is dat bij de toegroei naar de UFR meer gewicht wordt gegeven aan de marktrente. Daarnaast vindt toegroei naar de UFR vanaf een later moment plaats, pas vanaf looptijd 30 in plaats van looptijd 20. DNB heeft aangekondigd om de toegroei naar de nieuwe gewichten geleidelijk te implementeren vanaf 1 januari 2021. Deze toegroei wordt in vier gelijke stappen doorgevoerd. Het effect op de dekkingsgraden zal dus de komende jaren geleidelijk optreden. De effecten van de stapsgewijze invoering van de nieuwe UFR-parameters zijn opgenomen in de volgende tabel:

	Huidig	Effect per	
		1 jan. 2022	vanaf 2024
	75% UFR / 25% nUFR	50% UFR / 50% nUFR	100% nUFR
Technische voorziening (risico fonds)	781.611	789.043	804.784
Dekkingsgraad	104,4%	103,7%	102,3%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	110,3%	110,3%	110,3%

Het effect per 1 januari 2022 en verder is dus niet verwerkt in de cijfers per 31 december 2021.

Overige gebeurtenissen na balansdatum

Verder hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Baten en lasten	2021	2020
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	100	243
Aandelen	526	3.754
Vastrentende waarden	4.225	3.381
Derivaten	278	251
Banken	-26	-4
	5.103	7.625
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-7	-2
Aandelen	6.320	-1.331
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	-26	-1.184
Euroswaps	1.815	30.365
Overige beleggingen	-345	-317
	7.757	27.531
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	337	-49
Aandelen	40.344	27.218
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	-13.327	21.541
Overige beleggingen	-585	-381
Euroswaps	-32.090	18.665
Toedeling rendement variabel pensioen	755	-624
	-4.566	66.370
[12] Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon en rabates	-156	-223
Beleggingsadviseur	-66	-42
	-222	-265
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	8.072	101.261

	2021	2020
Het beheerloon en de rebates over 2021 / 2020 kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:		
Beheerloon		
– Fiduciair beheer overig	-814	-853
Rebate fees		
– Aandelen	658	557
– Vastrentende waarden	0	31
	-156	-265
De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen. Bovengenoemde kosten wijken af van de genoemde kosten in het bestuursverslag, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.		
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
[13] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Vastgoedbeleggingsfondsen	36	-38
Aandelenbeleggingsfondsen	24.041	12.141
Obligatiebeleggingsfondsen	-4.780	10.624
Overige beleggingen	319	203
Rebates	52	149
Toedeling rendement variabel pensioen	-755	624
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	18.913	23.703
[14] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies	3.922	3.610
De kostendekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
– Kostendekkende premie basisregeling	27.521	25.405
– Gedempte kostendekkende premie basisregeling	n.v.t.	n.v.t.
– Feitelijke premie basisregeling	28.168	25.569
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		

	2021	2020
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.765	2.594
– Opslag in stand houden vereist vermogen	9	11
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.020	1.344
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	23.727	21.456
	27.521	25.405
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.765	2.594
– Opslag in stand houden vereist vermogen	9	11
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.020	1.344
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	23.727	21.456
– Premiemarge	647	164
	28.168	25.569
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen.		
In het boekjaar is geen korting verstrekt aan de aangesloten ondernemingen.		
De feitelijke premie is vastgesteld als een leeftijdsafhankelijk percentage van de pensioengrondslag (12,96 x het maandsalaris minus franchise). De pensioenregeling is aangemerkt als een DC-regeling en de feitelijke premie zou kostendekkend dienen te zijn gedurende de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst.		
[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Stortingen	25.405	22.468
[16] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-343
Interne waardeoverdrachten t.b.v. inkoop variabel pensioen	7.595	6.291
Onttrekkingen beleggingen voor risico deelnemers ten behoeve van inkoop rechten variabel pensioen en uitgaande waardeoverdrachten	-10.056	-6.715
	-2.461	-767

	2021	2020
[17] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-7.205	-6.354
Partnerpensioen	-1.747	-1.580
Wezenpensioen	-153	-161
Afkopen	-32	-44
	-9.137	-8.139
[18] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	0	-3.442
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	0	0
Rentetoevoeging	4.601	-837
Onttrekking voor uitkeringen	9.153	8.120
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	275	244
Wijziging marktrente	62.834	-119.018
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	0	319
Overige mutaties	-12.212	-2.011
Wijziging actuariële grondslagen	0	21.839
	64.651	-94.786
Overboeking mutatie variabel pensioen naar risico deelnemers	5.870	6.915
	70.521	-87.871
Per 1 januari 2021 zijn de door DNB voorgeschreven UFR-parameters gewijzigd. Het effect hiervan bedraagt een verhoging van de technische voorziening en dus een last van 7.101. Het effect in de ontwikkeling in de rente-termijnstructuur zelf bedraagt over het boekjaar een verlaging van 69.935. Beide effecten zijn verantwoord onder het hoofd 'Wijziging marktrente'.		
Mutatie overige technische voorzieningen		
[19] Voorziening schadereserve AOP en overlijdensrisico AO-ers	840	-851
[20] Voorziening langdurig zieken	-18	-22
	822	-873

	2021	2020
[21] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Rendement	-19.668	-23.079
Stortingen (inclusief inkomende bovenmatige waardeoverdrachten)	-25.405	-22.468
Onttrekkingen	10.056	6.715
	-35.017	-38.832
Mutatie aandeel variabel pensioen	-5.870	-6.915
	-40.887	-45.747
Herverzekering		
[22] Premies	-2.765	-2.594
[23] Uitkeringen uit herverzekering		
Premievrijstelling	380	238
Premievrijstelling mutatie vordering	-344	841
Kapitaal bij overlijden	3.240	3.046
Mutatie vordering u.h.v. langdurig zieken	18	22
	3.294	4.147
Totaal herverzekering	529	1.553
[24] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-933	-958
Accountant (controle-opdracht jaarrekening en DNB-staten) m.b.t. boekjaar 2021 en 2020	-55	-51
Accountant (andere niet-controlediensten en sleutelfunctie)	-19	-47
Actuaris (inclusief actuariële sleutelfunctie)	-108	-150
De Nederlandsche Bank	-58	-59
Autoriteit Financiële Markten	-6	-5
Pensioenfederatie	-1	-1
Visitatiecommissie	-13	-15
Bestuurskosten (bestuursverkiezing, vergaderzaal en bestuursaansprakelijkheidsverzekering)	-26	-9
Overige advieskosten ¹⁾	-61	-264
Opleidingskosten	-3	-21
Diverse kleine posten	-12	-8
	-1.295	-1.588

1) In 2020 zijn er extra adviseurs ingehuurd.

[25] Overige baten en lasten

Onttrekkingen dc-beleggingen t.g.v. pensioenfonds
Diversen

2021	2020
195	408
89	0
284	408
74.688	8.018

Saldo van baten en lasten**Actuariële analyse**

Beleggingsopbrengsten

Premies

Waardeoverdrachten

Kosten

Uitkeringen

Sterfte

Arbeidsongeschiktheid

Mutaties

Overige mutaties technische voorzieningen

Andere oorzaken

2021	2020
75.139	-15.187
1.002	766
0	-68
0	0
52	23
203	1.360
-28	529
-278	-185
-1.167	20.875
-235	-95
74.688	8.018

Bezoldiging bestuursleden, visitatiecommissie en verantwoordingsorgaan

Gedurende het boekjaar 2021 zijn de volgende vergoedingen betaald.

	2021	2020
Bestuursvergoedingen (inclusief onkostendeclaraties)	1	2
Vergoedingen visitatiecommissie	13	15
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	0	0
Totaal	14	17

Personeel

Gedurende het boekjaar 2021 had de stichting geen personeel in dienst. De bestuursadvisering is sinds 2019 uitbesteed aan ABB voor Pensioenfonds.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders en de Raad van Toezicht. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Financiering

Het fonds heft bij de werkgever een premie op basis van leeftijdsstaffels.

De omvang van de premie is voldoende te achten voor de opbouw van de in enig jaar te verkrijgen aanspraken, de dekking van het overlijdensrisico en het risico van premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid. Verder bevat de premie een component ter dekking van de kosten in het boekjaar en ter vorming van de voorziening voor excassokosten en wordt rekening gehouden met het beoogde weerstandsvermogen.

Er kan voor een door het bestuur vast te stellen periode een korting op de premie worden verleend op grond van de vermogenspositie van het fonds. De korting wordt slechts verleend indien er sprake is van een toereikende voorziening pensioenverplichtingen en een toereikend weerstandsvermogen.

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hieromtrent heeft afstemming plaatsgevonden met het bestuur, de waarmede actuaire en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2021 van 110,3% en 2020 van 110,4%.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij de procentuele buffers rekening gehouden wordt met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

	2021		2020	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	8.101	0,5	3.732	0,2
Zakelijke waarden risico (S2)	74.497	8,5	66.138	6,5
Valutarisico (S3)	19.191	0,4	23.105	0,5
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	42.096	4,0	58.177	5,5
Verzekeringstechnisch risico (S6)	25.823	0,8	28.814	0,8
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheerrisico (S10)	669	0,0	762	0,0
Diversificatie- en correlatie-effect	-59.405		-65.159	
Vereist eigen vermogen voor risico fonds	110.972	14,2	115.569	13,5
Afname voor toerekening technische voorziening	0	-3,9	0	-3,1
Totaal vereist eigen vermogen	110.972	10,3	115.569	10,4

	2021		2020	
	€	%	€	%
Aanwezige dekkingsgraad		104,4		97,6
Beleidsdekkingsgraad		101,8		92,7
Minimaal vereiste dekkingsgraad		103,1		103,3
Strategisch vereiste dekkingsgraad		110,3		110,4

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2021 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. In boekjaar 2021 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 101,8% . Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2020 van 92,7%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 9,1%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het pensioenfonds kent een langere looptijd voor de pensioenverplichtingen dan voor de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 16,3.

Duratie van de pensioenverplichtingen 22,2.

Het pensioenfonds dekt strategisch 60,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 60,0% op basis van de swapcurve is eind 2021 equivalent met een renteafdekking van 67,2% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 53,4% eind 2021. Ten opzichte van vorig boekjaar is de bijdrage van het renterisico aan de totale vereiste dekkingsgraden fors toegenomen. Dit is het gevolg van de stijging in de marktrente in combinatie met de door DNB voorgeschreven berekeningssystematiek. Feitelijk loopt het fonds meer risico dan strategisch beoogd, omdat het fonds feitelijk minder renterisico afdekt dan strategisch beoogd.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 111.533 (0,8%) en voor het strategisch renterisico 8.101 (0,5%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende categorieën in zakelijke waarden getoond.

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling onroerende zaken en zakelijke waarden per categorie:</i>				
Onroerende zaken, niet beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	11.006	4,3	14.046	5,6
Private equity	73	0,0	68	0,0
Ontwikkelde markten (Mature markets)	219.300	85,1	208.082	82,8
Opkomende markten (Emerging markets)	27.229	10,6	29.116	11,6
	257.608	100,0	251.312	100,0

Derivaten

Strategisch dekt het fonds het zakelijke waarden risico niet af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 82.001 (9,6%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 74.497 (8,5%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van het valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille onroerende zaken, aandelen en vastrentende waarden naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	437.942	51,7	403.774	48,3
Amerikaanse dollar	288.072	34,0	264.254	31,6
Britse pound sterling	25.605	3,0	25.468	3,0
Japanse yen	14.338	1,7	17.291	2,1
Overige valuta	78.375	9,2	85.474	10,2
Marktwaaarde derivaten	3.178	0,4	39.050	4,7
	847.510	100,0	835.311	100,0

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille onroerende zaken, aandelen en vastrentende waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	795.936	93,9	736.085	88,1
Amerikaanse dollar	1.812	0,2	5.137	0,6
Britse pound sterling	-368	0,0	-535	-0,1
Japanse yen	-87	0,0	-146	0,0
Overige valuta	47.039	5,6	55.720	6,7
Marktwaaarde derivaten	3.178	0,4	39.050	4,7
	847.510	100,0	835.311	100,0

Voor de categorieën bedrijfsobligaties, obligaties opkomende landen HC en wereldwijde aandelen ontwikkelde markten zal gebruik gemaakt worden van Euro hedged beleggingsfondsen.

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2021:

in miljoenen euro	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	357.993	0
US dollar	0	-286.260
Britse pound sterling	0	-25.973
Japanse yen	0	-14.424
Overige valuta	0	-31.336
	357.993	-357.993

Strategisch dekt het fonds 71,8% van haar niet-euro beleggingen af. De feitelijke valuta-afdekking van het fonds bedraagt 88,1%.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 12.662 (0,2%) en voor het strategisch valutarisico 19.191 (0,4%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en loopt daarmee geen risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 30%. De buffer voor het feitelijk grondstoffenrisico bedraagt 0 (0,0%) en voor het strategisch grondstoffenrisico risico 0 (0,0%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende-waardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA-rating impliceert dat de vastrentende-waardenbelegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

Rating vastrentende waarden:

	2021		2020	
	€	%	€	%
AAA	92.401	15,3	94.312	16,5
AA	158.436	26,2	156.471	27,4
A	176.928	29,2	145.137	25,4
BBB	106.196	17,5	98.332	17,2
Lager dan BBB	55.238	9,1	54.510	9,6
Geen rating	16.508	2,7	21.553	3,8

605.707	100,0	570.315	100,0
----------------	--------------	----------------	--------------

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:

Resterende looptijd tot 1 jaar	173.121	28,6	122.970	21,7
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	64.279	10,6	0	0,0
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	368.307	60,8	447.345	78,3
	605.707	100,0	570.315	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende-waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt, neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 38.888 (3,6%) en voor het strategisch kredietrisico van 42.096 (4,0%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 25.823 (0,7%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch 25.823 (0,8%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

Vastgoed, aandelen en vastrentende beleggingen

Verdeling naar regio:

	2021		2020	
	€	%	€	%
Europa	491.760	58,0	449.660	53,8
Noord-Amerika	253.465	29,9	248.556	29,8
Azië	28.537	3,4	38.052	4,6
Opkomende markten	70.022	8,3	81.814	9,8
Overig	3.726	0,4	3.544	0,4
Overige beleggingen	0	0,0	13.685	1,6
	847.510	100,0	835.311	100,0

	2021		2020	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
Niet-beursgenoteerd	3.152	28,6	3.024	21,5
Beursgenoteerd	7.854	71,4	11.022	78,5
	11.006	100,0	14.046	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

CBRE PROP. FND EUROP (SP)	58	1,8	94	3,1
CBRE DRES FGR FUND	3.231	97,7	2.868	94,9
CBRE EUROSIRIS FUND	17	0,5	62	2,0

Zakelijke waarden

Verdeling zakelijke waarden per sector:

Energie	7.431	3,0	6.557	2,8
Financiële instellingen	35.794	14,5	32.609	13,7
Gezondheidszorg	30.595	12,4	28.998	12,2
Industriële ondernemingen	20.873	8,5	19.911	8,4
Informatietechnologie	64.428	26,1	54.912	23,1
Telecommunicatie	22.032	8,9	22.730	9,6
Nutsbedrijven	5.906	2,4	6.712	2,8
Duurzame consumentengoederen en -diensten	32.015	13,0	31.973	13,5
Niet duurzame consumentengoederen en -diensten	16.164	6,6	15.631	6,6
Grondstoffen	10.542	4,3	10.249	4,3
Andere sectoren	749	0,3	6.984	2,9
	246.529	100,0	237.266	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in obligaties en vastrentende waarden

Oostenrijkse staat	15.731	3,5	18.220	4,1
Franse staat	24.598	5,5	27.330	6,1
Nederlandse staat	45.012	10,1	49.143	11,0
Duitse staat	35.652	8,0	40.332	9,0
Belgische staat	6.779	1,5	7.516	1,7
Finse staat	3.515	0,8	3.871	0,9

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 721 (0,0%) en voor het strategisch actief beheer risico van 669 (0,0%).

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de berekening van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2021 -€ 55.433 en voor de strategische beleggingsportefeuille -€ 59.405.

Effect toerekenen naar totale vereiste dekkingsgraad

Om van de vereiste dekkingsgraad voor risico fonds te geraken tot de totale vereiste dekkingsgraad dient een aanpassing van 4,2%-punt toegevoegd te worden op basis van de feitelijke verdeling en een aanpassing van 3,9%-punt op basis van de strategische verdeling. Deze aanpassingen dienen gemaakt te worden omdat het fonds een technische voorziening voor risico deelnemers heeft.

Vastgesteld te Utrecht, 17 juni 2022.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

A.J. Holsappel
(voorzitter)

M.C. de Heer
(secretaris)

S.R. Richters

W.W.H. Starmans

K. Chraa

W.F. Heukels

J.H. van Hensbergen

Raad van Toezicht van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Mw. Caderius van Veen
(voorzitter)

Mw. Vlastuin

Dhr. Linnenbank

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

In de bestuursvergadering van 17 juni 2022 heeft het bestuur besloten het positieve resultaat over het boekjaar 2021 van € 74.688.000,- toe te voegen aan de algemene reserve.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6.750.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 450.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materieële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Deze situatie bestaat voor 7 achtereenvolgende jaareinden. Indien de beleidsdekkingsgraad de komende jaren gedurig lager blijft uitkomen dan het niveau van de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen, dan zal per 31 december 2022 een kortingsmaatregel moeten worden uitgevoerd.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amsterdam, 17 juni 2022

drs. J.J.M. Tol AAG RBA
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland per 31 december 2021 en van het saldo van baten en lasten over 2021, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland ('de Stichting' of 'het fonds') te Utrecht gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2021;
- 2 de staat van baten en lasten over 2021;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2021; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet naleven wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 9 miljoen
- 0,7% van het pensioenvermogen

Continuïteit, Fraude & Noclar

- Continuïteit: geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd
- Fraude en niet naleven wet- en regelgeving (Noclar): risico op het doorbreken interne beheersing door het bestuur

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds
- Waardering van beleggingen voor risico deelnemers
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 9 miljoen (2020: EUR 7,5 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2021 (0,7%, 2020: 0,8%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 450 duizend (2020: EUR 375 duizend)

rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan NN Investment Partners B.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door NN Investment Partners B.V. en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van NN Investment Partners B.V. en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2021 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan NN Investment Partners B.V. en AZL N.V.

Wij hebben de verantwoorde premiebijdragen en pensioenuitkeringen getoetst door ze af te zetten tegen een door ons ontwikkelde verwachting. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak continuïteit – geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Zoals toegelicht op pagina 31 van het bestuursverslag en in noot 5 van de jaarrekening, heeft het bestuur in maart 2021 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. In het herstelplan heeft het bestuur uitgewerkt hoe het de beleidsdekkingsgraad van de Stichting binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau wil brengen. Indien de Stichting alle beschikbare sturingsmiddelen heeft ingezet en de beleidsdekkingsgraad van de Stichting desondanks naar verwachting niet binnen de gestelde termijn voldoet aan het vereiste niveau, zal de Stichting de pensioenaanspraken en pensioenrechten moeten korten. Hierdoor wordt de continuïteit van de Stichting te allen tijde gewaarborgd.

Onze procedures omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot significante continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen en ten opzichte van voorgaand boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op significante continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent;
- het kennisnemen van het herstelplan dat is ingediend bij De Nederlandsche Bank en evalueren of het herstelplan alle relevante elementen en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole;
- het kennisnemen van de toelichting ten aanzien van de realisatie van het herstelplan zoals opgenomen op pagina 31 van het bestuursverslag en noot 5 van de jaarrekening en vaststellen dat de toelichting adequaat is.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 2.5 'Risicobeleid' van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving en neemt de raad van toezicht deze beschrijving in beschouwing.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij

inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de raad van toezicht. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten.
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (primair DNB en AFM).

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is en hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten en aangezien de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden, en hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

Controleaanpak:

- We hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen

te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.

- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar het kernpunt met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.
- We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, zoals het toetsen van (willekeurig) geselecteerde kostenboekingen (zowel vermogensbeheerkosten als pensioenuitvoeringskosten) aan de hand van onderliggende brondocumentatie, zoals facturen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude of niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 74% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting op basis van het 'look through'-principe voor circa EUR 734 miljoen (87%) is gebaseerd op genoteerde marktprijzen (niveau 1) en voor circa EUR 113 miljoen (13%) op onafhankelijke taxaties en afgeleide marktnoteringen (niveau 2) en netto contante waarde-berekeningen (niveau 3). De waardering van deze beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van de Stichting.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van deze beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfondsen gebaseerd op marktnoteringen (niveau 1) alsmede een deel van de beleggingen gebaseerd op andere waarderingmethoden (niveau 2 en 3) onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen.

De waardering van de vastgoedbeleggingen voor risico pensioenfondsen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen (niveau 2) hebben wij getoetst aan de hand van (door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde) jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderinggrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfondsen in de jaarrekening acceptabel. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen voor risico pensioenfondsen is toereikend.

Waardering van beleggingen voor risico deelnemers

Omschrijving

De beleggingen voor risico deelnemers vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 25% van het balanstotaal. Deze beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 2 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers van de Stichting zijn gebaseerd op andere waarderingmethoden (voor fondsbeleggingen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages). Vanwege de omvang van de beleggingen voor risico deelnemers in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van deze beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen. Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 2 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers in de jaarrekening acceptabel. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen voor risico pensioenfondsen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. In de risicoparaagraaf is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaire die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaire over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht 17 juni 2022

KPMG Accountants N.V.

W. Kevelam RA

Bijlagen

Bijlage 1: Verloop verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Stand per 31 december 2020	3.866	9.141	1.064
Mutaties door:			
– Nieuwe toetreding	1.159	0	0
– Ontslag met premievrije aanspraak	-716	716	0
– Waardeoverdracht	0	-155	0
– Overlijden	-8	-9	-10
– Ingang pensioen	-31	-119	177
– Afkopen	0	0	-8
– Andere oorzaken	2	-13	-8
Mutaties per saldo	406	420	151
Stand per 31 december 2021	4.272 ¹⁾	9.561	1.215
Specificatie pensioengerechtigden		2021	2020
Ouderdomspensioen		945	815
Partnerpensioen		199	182
Wezenpensioen		71	67
		1.215	1.064

1) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling

Bijlage 2: Personalia en organisatie pensioenfonds

Samenstelling bestuur

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2021 is als volgt:

<i>Gekozen door de deelnemers</i>	<i>Functie</i>	<i>Geboortejaar</i>	<i>Lid vanaf</i>	<i>Einde zittingsduur</i>
Mevr. S.R. Richters	bestuurslid	1989	01-07-2019	01-07-2023
Mevr. K. Chraa	bestuurslid	1990	01-01-2021	01-07-2024
<i>Op voordracht door de werkgever</i>				
Dhr. J.H. van Hensbergen	bestuurslid	1973	01-09-2016	01-07-2024
<i>Op voordracht van de Ondernemingsraad</i>				
Dhr. A.J. Holsappel	voorzitter	1956	10-04-2013	01-07-2025
Dhr. M.C. de Heer	secretaris	1963	01-07-2018	01-07-2022
<i>Gekozen door de gewezen deelnemers</i>				
Dhr. W.W.H. Starmans	bestuurslid	1953	01-07-2018	01-07-2022
<i>Gekozen door de pensioengerechtigden</i>				
Dhr. W.F. Heukels	bestuurslid	1948	17-04-2014	01-07-2022

Over de samenstelling van het bestuur is over 2021 het volgende op te merken:

- De zittingstermijn van de heer Heukels loopt af per 1 juli 2022. Vooruitlopend hierop, zijn in het najaar van 2021 verkiezingen gehouden onder pensioensgerechtigden. De heer Helders is door de pensioengerechtigden gekozen.
- De heer Helders is benoemd als aspirant-bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Hij vervangt per juli 2022 de heer Heukels.
- De zittingstermijn van de heer Starmans loopt af per 1 juli 2022. 2021 waren er geen kandidaten beschikbaar voor de functie van bestuurslid namens de gewezen deelnemers, waardoor het bestuur de heer Starmans voor een periode van 4 jaar heeft herbenoemd.
- De zittingstermijn van de heer De Heer loopt af per 1 juli 2022. De ondernemingsraad heeft de heer De Heer in 2021 nogmaals voorgedragen als bestuurslid. Het bestuur de heer De Heer voor een periode van 4 jaar heeft herbenoemd

Samenstelling verantwoordingsorgaan

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan per 31 december 2021 is als volgt.

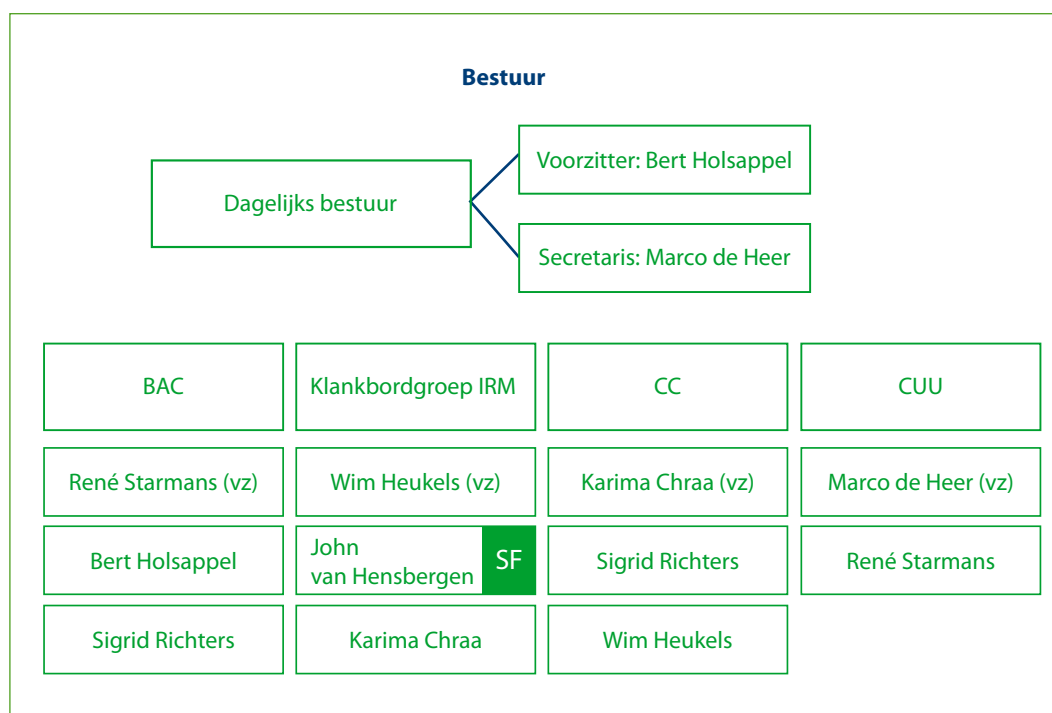
<i>Namens de werkgever</i>	<i>Functie</i>	<i>Geboortejaar</i>	<i>Lid vanaf</i>	<i>Einde zittingsduur</i>
Dhr. H.J.M. Wasser	voorzitter	1958	01-01-2016	31-12-2022
<i>Namens de pensioengerechtigden</i>				
Dhr. W.G.W.M. Hendrickx	lid	1948	01-01-2015	31-12-2022
<i>Namens de gewezen deelnemers</i>				
Dhr. J. van Doppenen	lid	1971	01-01-2020	31-12-2023
<i>Namens de deelnemers</i>				
Mevr. M.W.A. van Berkel	lid	1968	01-07-2018	31-12-2021

Over de samenstelling van het verantwoordingsorgaan is over 2021 het volgende op te merken:

- De heer J. van Dopperen heeft per 1 januari 2020 zitting genomen in het Verantwoordingsorgaan namens de gewezen deelnemers.
- De zittingstermijn van mevrouw van Berkel eindigt op 31 december 2021. In oktober heeft het bestuur een oproep gedaan aan de werknemers om zich als kandidaat beschikbaar te stellen. Als gevolg van de aanmeldingen zijn begin 2022 verkiezingen uitgeschreven. Als gevolg van de uitslag van de verkiezingen heeft mevrouw van Berkel voor een volgende vierjaarstermijn zitting in het verantwoordingsorgaan.

Commissies

Het bestuur werkt met een commissie structuur, waarbij de bestuursleden voorzitter zijn en/of deelnemen in één of meer commissies. De commissies bereiden alle onderwerpen op hun taakgebied voor en stellen adviezen op voor het bestuur voorzien van een risicoafweging. Het bestuur neemt mede op basis hiervan een besluit. De commissies worden desgewenst aangevuld met tijdelijke of permanente externe specialisten. Elke commissie heeft eigen taken en verantwoordelijkheden. Deze zijn uitgewerkt in het bestuursdocument "Algemene Governance" en hieronder beknopt weergegeven.

Dagelijks Bestuur (DB)

Het dagelijks bestuur van het fonds bestuurt de dagelijkse gang van zaken binnen het bestuur en voert taken uit die voortvloeien uit genomen bestuursbesluiten. Daarnaast is DB het gezicht van het bestuur naar buiten en ook de contactpersoon van sociale partners. DB bestaat uit de voorzitter en de secretaris van het bestuur.

Beleggingsadviescommissie (BAC)

De beleggingsadviescommissie heeft een voorbereidende c.q. beoordelende en adviserende rol richting het bestuur ten aanzien van: de beleggingsrisico's, de beoordeling van economische ontwikkelingen, het nemen van maatregelen ten aanzien van risicobeheersing, de formulering en beoordeling van het beleggingsbeleid, het vaststellen van het beleggingsplan, de monitoring van de benoeming, de prestaties en het ontslag van externe managers, de beoordeling functioneren van de uitvoeringsorganisatie op het gebied van beleggingen. De beleggingsadviescommissie bewaakt de operationele financiële risico's van het fonds en wordt ondersteund door de adviseur vermogensbeheer.

Integraal Risicomanagement commissie (IRM) tot 17 december 2021

De IRM heeft een voorbereidende/beoordelende en adviserende rol richting het bestuur ten aanzien van integraal risicomanagement. De commissie is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de tijdigheid van het risicomanagementproces en kan worden gezien als het 'risicogeweten' van het fonds. Vanaf 17 december 2021 is de Integraal Risicomanagement commissie omgezet in een klankbordgroep IRM die het eerste aanspreekpunt is voor sleutelfunctiehouder risicobeheer en daarmee ondersteunt de klankbordgroep de sleutelfunctiehouder bij het uitvoeren van zijn werkzaamheden.

Communicatiecommissie (CC)

De CC heeft een voorbereidende c.q. beoordelende en adviserende rol richting het bestuur ten aanzien van communicatie. De commissie bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van de communicatie van het fonds aan de (ex-)deelnemers, pensioengerechtigden en externe uitingen naar de omgeving. De communicatiecommissie bewaakt daarbij de transparante communicatie van de evenwichtige belangenafweging die aan de besluitvorming ten grondslag ligt om zodoende het vertrouwen van de deelnemers in het fonds te behouden. De CC bewaakt het reputatierisico van het fonds.

Commissie Uitbesteding en Uitvoering (CUU)

De CUU bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van de uitbesteding en ziet toe op de kwaliteit en uitvoering van het uitbestedingsbeleid. Tevens bereidt het uitbestedingstrajecten voor en stelt het de selectiecriteria vast. De uitvoering van de pensioenregeling valt onder het werkkterrein van deze commissie en de CUU bewaakt de kwaliteit van dienstverlening. De commissie bewaakt de operationele niet-financiële risico's van het fonds.

Sleutelfunctiehouders

In het kader van de IORP II richtlijn dient het bestuur sleutelfunctiehouders en -vervullers te benoemen voor risicobeheer, interne audit en actuariaat. Het fonds heeft sleutelfunctiehouders voor interne audit en actuariële functie. Voor de risicobeheerfunctie wordt externe invulling gezocht.

Sleutelfunctie	Houder sleutelfunctie	Operationele invulling
Risicobeheerfunctie	WTW, de heer M. Ceelaert	IRM Klankbordgroep
Actuariële functie	Triple A, de heer J. Tol	Triple A
Interne auditfunctie	De heer J.H. van Hensbergen	PWC

Op 17 september 2021 heeft DNB haar goedkeuring gegeven aan de heer Van Hensbergen met betrekking tot zijn rol als sleutelfunctiehouder Interne Audit.

In 2021 hebben wij op basis van nieuwe inzichten besloten de risicobeheerfunctie niet onder te brengen bij een bestuurslid, zoals eerder de bedoeling was. Het onderzoek naar de wijze en voorwaarden om deze functie en de operationele invulling ervan bij een externe partij onder te brengen heeft geresulteerd in de benoeming van van heer Ceelaert als sleutelfunctiehouder risicobeheer. In het vierde kwartaal heeft DNB in ingestemd met de benoeming van de heer Ceelaert als sleutelfunctiehouder risicobeheer.

De samenstelling van de raad van toezicht

De samenstelling van de raad van toezicht voor het verslagjaar 2022 is als volgt.

Naam	Functie	Geboortjaar	In functie sinds
MW. Caderius van Veen	Voorzitter	1959	01-01-2022
MW. Vlastuin	Lid	1975	01-01-2022
Dhr. Linnenbank	Lid	1964	01-01-2022

Bijlage 3: Betrokken partijen

Waarmerkend actuaris Triple A te Amsterdam

Voor het actuariaat wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende (certificerende) werkzaamheden. De waarmerkende werkzaamheden zijn opgedragen aan Triple A.

Adviserend actuaris Willis Towers Watson te Apeldoorn

De adviserende werkzaamheden van het actuariaat zijn opgedragen aan Willis Towers Watson.

Accountant KPMG Accountants te Utrecht

De controle van de jaarrekening is opgedragen aan KPMG Accountants.

Visitatiecommissie Onafhankelijke commissie bestaande uit 3 deskundigen

In het kader van goed pensioenfondsbestuur dient het bestuur zorg te dragen voor adequaat intern toezicht. Het bestuur heeft besloten het interne toezicht in te vullen door middel van een visitatiecommissie die het functioneren van het fonds jaarlijks evalueert en toetst. Het gaat om een beoordeling van de beleids-, bestuursprocessen en de controleomgeving van het fonds. Tevens behelst het een beoordeling van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd alsmede een beoordeling van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn. De visitatiecommissie bestaat uit drie externe, van het fonds onafhankelijke, deskundigen. De werkwijze van de commissie is vastgelegd in een reglement.

Bestuursondersteuning ABB voor Pensioenfondsen te Rosmalen

De bestuursondersteuning ondersteunt het bestuur primair bij de uitvoering van haar bestuurstaken en secundair bij het invullen van de bestuurlijke regiefunctie. Vanaf 2019 is dit belegd bij ABB voor Pensioenfondsen.

Administrateur AZL te Heerlen

De pensioenadministratie van het fonds is uitbesteed aan AZL. Per 1 januari 2019 is een nieuwe overeenkomst ingegaan. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Vermogensbeheer NN Investment Partners te 's Gravenhage

De uitvoering van het vermogensbeheer, voor zowel de uitkeringsregeling als voor de premieregeling, is belegd bij Nationale-Nederlanden Investment Partners.

Advisering vermogensbeheer Sprenkels & Verschuren te Amsterdam

De adviserende werkzaamheden voor het vermogensbeheer zijn opgedragen aan Sprenkels & Verschuren.

Custodian Caceis te Amsterdam

De custodian is de financiële partij die de effecten bewaart. Daarnaast is de custodian verantwoordelijk voor de monitoring van de afspraken die zijn vastgelegd in de beleggingsmandaten. Deze werkzaamheden zijn opgedragen aan Caceis.

Herverzekering ElipsLife te Amstelveen

Bij ElipsLife zijn het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Compliance officer**Mevrouw K.S. Rijnders, Compliance Officer Capgemini te Utrecht**

Het bestuur heeft een compliance officer benoemd. De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van ethics.

Bijlage 4: Naleving Code Pensioenfonds

De Code Pensioenfonds is de invulling van de in de wet genoemde principes voor goed pensioenfondsbestuur. Op onderdelen kan en mag een andere invulling gegeven worden op basis van het uitgangspunt: pas toe en leg uit (comply or explain).

Op een tweetal punten wijkt het fonds af van de Code Pensioenfonds. Deze worden hieronder toegelicht.

Thema	Nr	Norm	Toelichting
3. Integer handelen	21	De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	Pensioenfonds Capgemini heeft geen klokkenluidersregeling, omdat er geen mensen in dienst zijn van het fonds.
5. Zorgvuldig benoemen	33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	In het bestuur zitten tenminste één man en één vrouw. Ook zitten er in het bestuur leden van boven als van onder de 40 jaar. In het verantwoordingsorgaan zitten tenminste één man en één vrouw, maar geen leden van onder de 40 jaar.

Bijlage 5: Begrippenlijst

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)

In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actuariële grondslagen

Factoren waarmee rekening wordt gehouden bij actuariële berekeningen. Voorbeelden van deze grondslagen zijn rente, sterftekansen en kostenopslagen.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Beleidsdekkingsgraad

Het voortschrijdende gemiddelde van de actuele maanddekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt, dan wel uit een tekortsituatie komt;
- de evaluatie van een eventueel herstelplan;
- het doorvoeren van eventuele kortingen;
- de toeslagen.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Collateral

Een collateral is een onderpand dat gegeven wordt om de persoon die de ander iets in bruikleen geeft ervan te verzekeren dat hij het terug krijgt.

Compliance

Compliance is het geheel van maatregelen dat zich richt op de implementatie, handhaving en naleving van externe wet- en regelgeving, interne procedures en gedragsregels om te voorkomen dat de reputatie en integriteit van het pensioenfonds wordt aangetast.

Deelnemers

Personen die pensioenrechten of pensioenkapitaal opbouwen bij het pensioenfonds

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de technische voorziening, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

ESG

Environment (milieu) Social Government. Milieu, sociaal en bestuur zijn de drie centrale factoren bij Maatschappelijk verantwoord beleggen

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Gewezen deelnemers

Personen die aan de pensioenregeling hebben deelgenomen, maar nu niet langer werkzaam zijn in een van de aangesloten ondernemingen. Zij hoeven daarom geen premie meer te betalen. Gewezen deelnemers worden ook wel 'slapers' genoemd.

Herstelplan

Pensioenfondsen stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer beschikt over het vereist eigen vermogen.

ISAE

Een ISAE 3402 is een internationaal erkende audit standaard voor rapportage over beheersing van processen die zijn uitbesteed. De rapportage geeft het fonds meer zekerheid dat de financiële gegevens in vertrouwde handen zijn.

Een ISAE 3000 biedt zekerheid over de algemene proces- en bedrijfsvoering. Het geeft een waarborg dat de IT general controls met betrekking tot de processen die zijn uitbesteed, adequaat zijn ingericht.

Lifecycles

Pensioenpremie wordt belegd op basis van leeftijd. Hoe dichter bij de pensioendatum, hoe minder risicovol de beleggingen zijn. Er zijn verschillende lifecycles, variërend van weinig risico tot veel risico.

Matching portefeuille/ Return portefeuille

De matching portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te dekken. De return portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Partnerpensioen op risicobasis

Er bestaat alleen aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming.

Passief beleggingsbeleid

Met passief beleggen wordt bedoeld dat men niet een portefeuille samenstelt om een hoger rendement dan de index te behalen, maar om zo nauwkeurig mogelijk een bepaalde index te volgen.

Pensioengerechtigden

Gepensioneerde deelnemers en/of nabestaanden van deelnemers die een uitkering ontvangen van het pensioenfonds.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris van de deelnemer waarover hij of zij pensioen opbouwt. Pensioenopbouw vindt alleen plaats over dat deel van het salaris dat ligt tussen de franchise en het in dat jaar geldende maximum pensioengevend salaris.

Premieovereenkomst

Een overeenkomst waarbij een vastgestelde premie wordt belegd en waarvan het ontstane kapitaal op de pensioendatum wordt omgezet in een pensioenuitkering. Het rendement tijdens de looptijd is voor risico en rekening van de deelnemer.

Prudentieel toezicht

Dit toezicht is gericht op het waarborgen van een stabiel financieel stelsel door de naleving te bevorderen van de regels met betrekking tot de soliditeit van de afzonderlijke financiële ondernemingen.

Raad van toezicht

Een intern toezichthoudend orgaan, dat toezicht houdt op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds.

Rentetermijnstructuur (RTS)

Maandelijks door toezichthouder DNB gepubliceerde marktrente met een looptijd van 1 tot 60 jaar, waarmee de toekomstige kasstromen van de verplichtingen worden verdisconteerd.

Return portefeuille/ Matching portefeuille

De return portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren. De matching portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te dekken.

SAA-studie

Een Strategische Asset Allocatie studie (SAA) bouwt voort op de bepaalde risicohouding en dit vastgestelde beleggingsuniversum en levert een kwantitatieve onderbouwing van de samenstelling van de portefeuille.

Senior loans/senior leningen

Vreemd vermogen (obligaties c.q. leningen) dat op basis van zekerheden (onderpand) is verschaft. Bij een faillissement of het liquideren van de uitgevende instelling hebben de schuldeisers van senior leningen voorrang boven (onder meer) de verschaffers van achtergestelde leningen.

Sleutelfunctiehouder

Een natuurlijk persoon die eindverantwoordelijk is voor de uitoefening van de taken die vallen onder de desbetreffende sleutelfunctie. De sleutelfunctiehouder is in staat om op overtuigende wijze het fonds te adviseren en bereid om in voorkomende gevallen te escaleren naar intern en extern toezicht.

Sleutelfunctievervuller

Alle betrokken personen of organisatorische eenheden die betrokken zijn bij de uitvoering van de taken die vallen onder de sleutelfunctie.

Solvabiliteitsrisico

Het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen om op de lange termijn aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten.

Spreadrisico

Het risico dat er zich een waardedaling van een positie voordoet als gevolg van een wijziging in het door de markt gepercipieerde kredietrisico. Dit komt tot uiting in een verhoogde omvang van een spread (tussen twee rentevoeten).

Strategisch beleggingsbeleid

Dit beschrijft de beleggingsdoelstelling, de (beleggings)beginselen, de risicotolerantie, de governance en het risicobeheer en vormt daarmee het fundament voor het beleggingsbeleid en beleggingsproces.

Strategische allocatie

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en vastgoed. Ook wel beleggingsportefeuille.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Tegenpartijrisico

Het risico dat de tegenpartij van een transactie niet aan zijn contractuele verplichtingen blijkt te kunnen voldoen. Bijvoorbeeld bij een verstrekte lening dat rente en/of aflossing niet betaald worden en/of andere financiële verplichtingen niet ingelost worden.

Uitkeringsovereenkomst

Bij een uitkeringsovereenkomst wordt een aanspraak op een uitkering vastgesteld afhankelijk van het salaris en/of de diensttijd van de werknemer. Bij een uitkeringsovereenkomst ligt het langlevensrisico als het beleggingsrisico bij de pensioenuitvoerder.